

SIEMENS

Nr. 4

Des. 1963

15. årg.

NORGE

Hjerterum

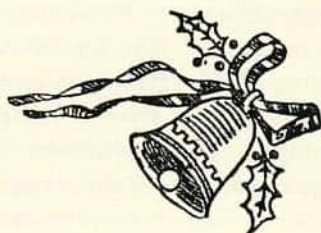
i et hjertes lille kælder
hænger nøglen i en strop
—

den kan ikke aabne døre
den er næsten rustet op

vi kan bygge høje huse
snævre rum og stor forstand
—

bare ikke finde hjertet
der er slidt av tidens tand —

El Forman.

Når vi nu henimot årets slutt kaster blikket bakover, vil vi som vanlig se både lys og skygge, men det har på mange måter vært et meget interessant år. Vi vet at store deler av vårt næringsliv har hatt vanskeligheter å kjempe med, særlig innen eksportindustrien og skipsfarten, men mot slutten av året er der visse tegn til bedring. Det stadig uløste spørsmål EEC/EFTA bringer adskillig usikkerhet inn i bildet. Dette gjelder også vårt firma.

Hva våre byggearbeider angår, opplyste vi ifjor at lagerbygningen på Sluppen sto ferdig. I vår ble også fabrikk- og verkstedbygningen tatt i bruk og omkring nyttår kan vi også flytte inn i administrasjonsbygningen.

Med hensyn til Linderud regner vi nu med at de usedvanlig langvarige forhandlinger med Oslo kommune praktisk talt er avsluttet, og vi er gått igang med utformingen av de endelige planer for utnyttelse av terrenget.

Produksjonen på Sluppen er i full gang, og vi har fått en rekke interessante bestillinger, bl. a. på silisium-likereetteranlegg. Vi har også fått adskillige eksportoppdrag bl. a. høyspennings-skillebrytere 110 kV og 300 kV til Mexico, gjennom Siemens' hovedsete i Erlangen. – Vår fabrikasjon på Tomter utvikler seg videre, med godt teknisk og økonomisk resultat.

Ved Rosenborg fikk vi for et år siden fra Siemens-konsernet i oppdrag å lage bærbare radiotelefoner for verdensmarkedet. Våre oppdragsgivere kommer imidlertid ikke som forutsatt til å fortsette markedsføringen av denne typen, og da cnnvidere grunnlaget for fortsatt fremstilling av magnetofoner har endret seg, kommer vi på tross av de hermed forbundne omkostninger til å gå til omlegning av Rosenborgs produksjon. De nødvendige forberedelser hertil er i full gang.

Omsetningen i det forløpne forretningsår var ca. 148 mill., d.v.s. en stigning overfor forrige forretningsår på 12 mill. Prognosen for inneværende forretningsår lyder på en relativt enda større stigning.

Rentabiliteten er det for tidlig å uttale seg om, men den vil naturligvis for dette ene året påvirkes av de høye omstillingsomkostninger ved Rosenborg.

Vi takker alle våre medarbeidere for den innsats de har gjort og for den evne og vilje til samarbeide de har hatt, og ønsker dem og deres pårørende en god jul og et godt nyttår!

Monte Rotondo

Den vakre øya Korsika har sin egen merkelige plass i historien

Den underlige øya Korsika har en egen suggererende evne på vår fantasi. Vi forbinder alltid to navn med ordet Korsika. Nemlig Napoleon og Vendetta. (Blodhevn.)

Dypt inne imellom de svære fjellene, omkring i nabolandets buskaser og i de maleriske byenes gater kunne blodhevneren finne sin arvefiende, og en kamp på død og liv utspant seg, hvis det da ikke var nødvendig for hevneren å ligge på lur for å snikmyrde sin motstander.

Korsika er et meget vakkert land, og byene har usedvanlig malerisk beliggenhet. Alt synes hemmelighetsfullt og mystisk for den som for første gang setter sine ben på Napoleons fedreneøy. Man opplever å finne ytterst romantiske bygninger med virkelig feudal prakt i det besynderlige skumle indre. At den trette reisende på et lite hotell savnet en kuffert eller noe annet var slett ikke så ualminnelig. Alle i ens nærhet, fra kusken til hotellverten ville da på det mest blomstrende sprog gjøre den fremmede oppmerksom på hvor ærlige korsikanerne er. Ja, ved Napoleons hode og fedrelandets fjell var de ærlige, det var brennsikkert.

Men dystert og vakkert er det praktisk talt overalt, selv i de gamle, smale smugene som ga en følelsen av å gå omkring på bunnen av en avgrunn. De gamle bygningene er nemlig helt opp til 9-etasjes bygg, og solstrålene når aldri bunnen av disse slukene.

Små bevertningssteder finnes etter fransk mønster nesten overalt, og her sitter flotte bandittyper og drikker og tretter, mens en mørk kvinne i bakgrunnen dreier et spidd over ilden, enten med en diger fisk på eller en kylling.

Hos urmakerne og andre mindre handlende var det alminnelig å finne ekstra fine dolker til salg, og man kunne føle det kriblet kalt nedover ryggen bare ved synet.

Handelsmannen anbefaler gjerne våpenet og sier at med dette behøver en ikke å frykte hverken djevlen eller noen annen. Rett som det er kan man støte på en religiøs prosesjon som i sterk grad ligner Ku-Kluxklan, typer i hvite kutter med to huller til øynene der de skrider med langsomme skritt og svinger sine røkelseskar.

Kommer man utenfor byene og opp i de ville fjelltraktene skjønner man hvorledes røvere og banditter kan holde seg skjult. Som tegn på rovertiden kan en ennå se de gamle sarazenertårns ruiner.

Korsikanerne er et folk som i grunnen ikke ligner hverken franskmennene eller italienerne, men – seg selv. Ser en på landskapene og dets eiendommeligheter faller øyet selvsagt på cypressene som står utenfor de forskjellige villaene. De ser så melankolske ut disse cypressene, og det er også rimelig, for der hvor der på Korsika står en cypress, der er det en gravplass. Det rare er at korsikaneren begraver de døde i sin egen have.

Av den frodige flora på Korsika får man billedet på hvor ensomt dets sønn Napoleon må ha følt seg på St. Helena. Korkek, myrth, laurbær og andre busker danhet et teppe under de svære trærne av oliven og kastanje.

På enkelte steder kan ensomheten være uhyggelig trykkende, og de mektige fjellpartiene er ytterst imponerende. Særlig da *Monte Rotondos* villhet er iøynefallende og ørnene som trekker på klippestyrtingene gjør villheten ennå mer fremtredende og gjør landet fengslende og interessant for den besøkende.

Korsikas historie ånder i møte overalt, og hvert av historiens blad er gjennomtrengt av blod.

Så lenge som øya hadde verdi som rovbegjærlige staters eiendom er den blitt kjempet om, og av disse strider reiste seg tilsist frihetslengselen hos det lille folket, og dets stolthet hevet seg mot de fremmede tyranner. Genua og Pisa, England og Frankrike har hatt sine fangarmer ute etter øya, og krig og grusomhet har ødelagt meget av den korsikanske velstand.

Menn framstod av denne blodbestenkte jord som var rede til å gi sitt liv for sitt lille fedreland. Simpolo da Leca, Sampiero Saffori og Pasquale Paoli, og disse menns navn er hellige for hver eneste korsikaner.

Den edle Pasquale Paoli var det som ved sin oppofrende kamp for frihet etterhvert fikk sitt folk bort fra «Morderhåndverket» og befridde landet fra genueserne (1755) og overtok regjeringen av øya. I Corte grunnet han setet for sin demokratiske regjering og her anla universitetet hvor også Napoleons far, Carlo Maria Buonaparte studerte, men læreranstalten eksisterte ikke lenge og ble nedlagt.

Carlo Buonaparte ble senere Paolis sekretær. Inntil 1769 holdt Paoli den lille øya fri for fremmedherredømme, da han etter stridigheter og kamp ga seg over til Frankrike.

Midt i all strid og uro, flukt og dødstare, i det selv samme året fødte Latitia Buonaparte sønnen Napoleon.

Napoleon skrev senere i 1785 til den ennå høyt ærede Paoli: «Jeg ble født da fedrelandet døde.»

Napoleon mente selv en tid at han ville bli Korsikas hersker, og han begynte å skrive «Korsikas historie», men fullførte aldri manuskriptet, som ennå finnes i Paris' bibliotek.

Paoli og Napoleon ble dødsfiender etter mange stridigheter og uenigheter.

Mellom Corte og Ajaccio er de historiske trådene på Korsika utspent, og i de mektige og dystre fjell i Monte Rotondo og Monte d'Oro lever den dag i dag korsikaneren på samme måte som under Paoli og Napoleon.

I byene Ajaccio, Corte, Bastia, Porto Vecchio, Bonifarcia og Sartene finner man de besynderlige høye, hvite husene på 7-8 etasjer, og inne i mellom rager en klynge lange selsomme cypresser opp som forteller om familiegravstedene.

I Ajaccio – på Place Latitia finnes det nøkterne 4 etasjes – Casa Buonaparte. Huset hvor Napoleon ble født. Nå ligger det der som et historisk minne, med kalde, nakne vinduer, men synet gir fantasien flukt og man tenker uvilkaarlig på Latitia Ramalino og Carlo Buonaparte.

Mange mener at Carlo Buonaparte var en enkel herre, men det er ikke riktig, han tilhørte den italienske adel og hans navn var oppført i den gyldne bok i Firenze. At det derimot kleber spissborgerlighet ved ham er nok riktig, men det var hans umulige omgang med økonomien som gjorde det. Keiseren må ha arvet sin handlekraft fra moren.

Under de blodige kamper som foregikk på Korsika levde hun i det ville Monte Rotondo noen nerveslitende uker umiddelbart før Napoleon ble født.

Hele hennes familie kom senere i unåde på grunn av Napoleons franske sinn. Han brukte jo sin militære stilling mot sitt eget folk.

Fru Latitia overlevde sin sønn med 10 år, og hun døde i ensomhet i Rom.

Dette lille landet med sitt herlige klima, sin fruktbarhet, sin villhet og sin maleriske skjønnhet, er uten tvil det sted i Europa hvor uro-kamp-mord-røveri og blodhevn har husert verst. Vi må innrømme at skulle det først kjempes og drepes, så var Napoleon fra fødselen av ikke så svært ukjent med fremgangsmåten.

Når vi idag besøker Korsika er vendettaen en saga blott. Men ennå i dag er keiser Napoleons minnesmerke å finne over Korsika, nemlig – ørnen over Monte Rotondo.

Vi gratulerer økonomisjef Nils Simonsen med riktig løsning av bridgeoppgaven i nr. 2. Premien er sendt ham.

Direktørutnevnelser

Med virkning fra den 1.10.63 er tidligere direktør for Siemens Norge A/S, Trondheim, Thorvald Selmer, utnevnt som viseadministrerende direktør for Siemens Norge A/S, Oslo. Direktør Selmer er 50 år gammel og utdannet ved NTH. Han begynte i vårt firma den 15.6.39 og ble utnevnt til direktør den 21.7.1947, og overtok da den daglige ledelse av Siemens Norge A/S, Trondheim.

Direktør Selmer har hatt mange tillitsverv. Han var bl. a. formann i Norsk Ingeniørforenings Trøndelagsavdeling, medlem av styret i Trøndelag Industriforening og han fikk også tid til å være lærer og sensor ved NTH.

Siemens Norge A/S, Trondheim, har under direktør Selmers ledelse hatt en rik og sterk fremgang, og han må også tilskrives æren av at det flotte og imponerende nybygg, Sluppen, er blitt en realitet. Et moderne og praktisk innredet bygg vi kan være stolte av!

Overingeniør J. Bottheim overtok fra samme dato ledelsen av Siemens Norge A/S, Trondheim, med tittel av direktør. Direktør Bottheim er 41 år gammel og utdannet ved NTH, og begynte hos oss den 16.12.48. Før han ble utnevnt til direktør var han overingeniør for Kraftverkavdelingen og verkstedet. Direktør Bottheim er formann for Elektroteknisk forening i Trondheim, og har også vært lærer ved NTH og senere virket som sensor ved samme sted.

Vi ønsker direktørene Selmer og Bottheim til lykke med sine nye stillinger, og vi i Oslo ønsker direktør Selmer hjertelig velkommen til oss!

ek.

Siemens Oslo nordisk mester i fotball

Svenska Siemens Sportsklubb kunne i år feire sitt 30 års jubileum. I den anledning hadde de arrangert en turnering i fotball, bordtennis og skyting, med deltagelse fra København, Eskilstuna, Malmö, Stockholm og Oslo. Fra Oslo reiste fotballgruppa, i alt 16 mann, med nattoget fredag 4.10. Lørdag morgen ankom vi til Stockholm Central hvor vi ble møtt av vår tidligere kjenning V. Magnusson, sekretæren i Svenska Siemens Sportsklubb. Fra Stockholm Central gikk ferden videre ut til Siemenshuset i Norra Stationsgatan, hvor vi ble servert frokost samtidig som vi fikk hilse på våre kolleger fra Danmark og Sverige. Det ble foretatt loddtrekninger i de forskjellige grener. Det stilte i alt fire fotballag. Utfallet av trekningen ble at vi skulle møte Eskilstuna i den første kampen. Det var en utslagsturnering, slik at tapte vi første dag kunne vi ikke bli bedre enn nummer tre. Vi vant over Eskilstuna, etter en god og spennende kamp, med 3-1. Etter kampen, som fant sted kl. 10.30, reiste vi ut til forlegningen som bar navnet Skidfrämjandets friluftsgård. Det ble også tid til en liten tur i byen før vi skulle være tilbake i Siemenshuset hvor dir. Feichtinger hadde bedt samtlige deltakere til lunsj. Direktør Feichtinger ønsket oss alle hjertelig velkommen til Siemens, Stockholm og til Siemenshuset. Det ble utstedt hilsminger og gaver til 30 års jubilanten. Direktør Feichtinger ble, som den første overhodet, overrakt Siemens Sportsklubb's høyeste utmerkelse – gullmedalje med sløyfe. Etter lunsjen var det omvisning i det nye, flotte Siemenshuset. – Dette er tidligere avbildet og beskrevet i avisen (nr. 4. 1962).

Søndagen startet med frokost på forlegningen kl. 8. Deretter kom det en buss for å kjøre oss ut til Mariehäll fotballplass, hvor alle kampene ble spilt. Det var en av de mange små, men flotte gressbaneanlegg som ligger rundt om i Stockholm. Kampen om tredjeplassen ble spilt først. Her var vertene ubeskjedne nok til å sikre seg bronsten. Stemningen hos oss var høy, da vi etter å ha sett København dagen forut, mente å ha sjanser til å vinne.

Finalekampen ble spilt i fint tempo, og det var tydelig tidlig i kampen at vi ikke hadde vært for optimistiske. Kay Varly åpnet scoringene etter ca. 10 min. med et pent skudd. Ikke lenge etter var scoring nr. 2 et faktum. Ved pause var stillingen 3-0 til oss og vi begynte å føle oss sikre på seieren. I begynnelsen av annen omgang ble

Fra v. Erik Torgander, Malmö, Leif Waaber, København, direktør Arne F. Feichtinger, Arvid Johansen, Oslo, Georg Karlström, Eskilstuna, Arne Hammarberg, Stockholm.

Direktør Feichtinger er den første som er tildelt Siemens Sportsklubb's høyeste utmerkelse, gullmedalje med sløyfe.

Det svenske laget fra Eskilstuna, som vi også vant over.

Det svenske laget fra Stockholm.

Det danske laget fra København.

København, helt korrekt, tildelt straffespark og stillingen 3-1. I denne periode av kampen hadde København taket på kampen, så vi var kanskje litt heldige, da Bjarne Eriksen minuttet senere, satte ballen i nettet. Etter dette så det ut til at Bjarne hadde fått blod på tann, han gjen- tok nemlig bedriften bare noen minutter senere, og da fløyta gikk for full tid, var resultatet 7-3 i vår favor. Og dermed var Siemens, Oslo, nordisk mester i fotball.

Premieutdelingen skulle foregå under lunsjen i Siemenshuset, hvor det var musikk og stor stemning. Ved bordet tok kontorsjef W. Buxbaum – som er vise- ordfører i sportsklubben – ordet. Han ga oss en kort historikk over Svenska Siemens Sportsklubb. Deretter fortalte ordføreren i sportsklubben, A. Hammarberg, hva kontorsjef Buxbaum, V. Magnusson m. fl. hadde betydd for sportsklubben gjennom mange år. De ble alle belønnet med gullmedalje m/sløyfe.

Premiebordet var det rene overflødigtheshorn. I fot- ball var det satt opp et flott fat i første premie, videre fikk alle en gullmedalje. Det var også satt opp to ekstra- premier til det seirende lag i fotball. Den ene til den beste spilleren, som var Kay Varly og den andre til den spilleren laget mente hadde betydd mest gjennom flere sesonger. Den premien gikk enstemmig til T. Hyving. Annen premie i fotball var en stor pokal og sølvmedaljer. I alle grener var det store, flotte premier. Det manglet heller ikke sang ved bordet, under ledelse av musikken og en oppsanger gikk allsangen så det riktig smalt i veggene.

Etter lunsjen sto det bare igjen for oss å takke vert- skapet for en hyggelig og morsom week-end, samt et alle tiders arrangement.

Fotballgruppa.

Det norske laget.

Kay Varly lager vårt 6. mål mot Danmark.

Siv. ing. Harald Hay:

Lufthavnbelysning

Oslo Lufthavn, Fornebu.

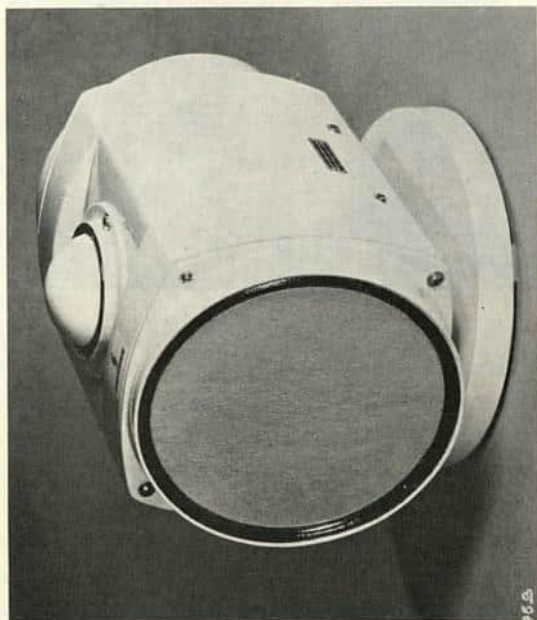

Fig. 1. Banelysarmatur type SHF 21

I flyvningens begynnelse ble det ikke stilt store krav hverken til flyplassens beskaffenhet eller dens lysanlegg, da flyvningen bare foregikk om dagen i god sikt.

Men da den kommersielle flyvningen tok til for alvor i slutten av 30-årene kom kravet om at en også skulle kunne fly om natten og i dårlig vær. En fikk permanente rullebaner med fast lysinstallasjon.

Etter hvert som trafikken øket, viste det seg nødvendig med et internasjonalt samarbeide for standardisering av normene for en flyplass og dens sikringstjeneste.

«International Civil Aviation Organization» ble derfor stiftet, denne er tilsluttet FN.

Organisasjonen utarbeider standarder og anbefalinger for blant annet lufthavnbelysning. Belysningen skal være et hjelpemiddel til å kunne avvike flytrafikken sikkert.

De viktigste former for belysning er:

- Hinderlys
- Blinkfyr
- Rullebanelys
- Terskellys
- Innflyvningslys
- Kjørebanelys
- Senterlys
- Glidevinkellys
- «Black-hole light»

Hinderlys monteres på hindringer som rager opp i innflyvningsområdet på en flyplass. Det er et rødt lys med min. lysstyrke på 20 cd.

Blinkfyr benyttes i prinsippet på samme måte som hinderlys, men da på hindringer som kan være særlig farlige for flyvningen. Blinkfyr har rødt lys, min. lysstyrke 2000 cd rettet 30° oppover, med 20–60 blink pr. min.

Hinderlysene og blinkfyrene skal gjøre flyveren oppmerksom på alle hindringer som kan være farlige ved landing og start.

Rullebanelyset er antagelig det eldste og det som benyttes mest. Lyset skal markere rullebanen (Runway, Startbahn). Det monteres langs begge kantene i en avstand på 30–60 m mellom hver.

Den lysarmatur en benytter ved Oslo Lufthavn har et topplys synlig i alle retninger (kalt «Low Intensity, LI»), min. lysstyrke 50 cd, og et retningsbestemt lys (kalt «High Intensity, HI»), min. lysstyrke 20.000 cd. Dette

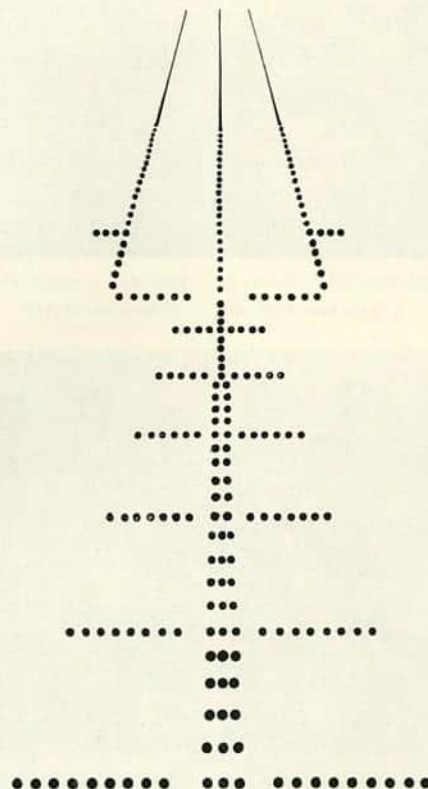

Fig. 2. Innflyvningslys. Calvert system.

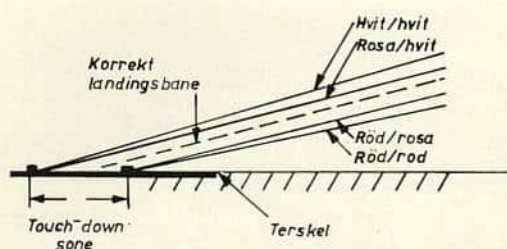

Fig. 3. Prinsipp Glidevinkellys.

siste lys er rettet mot innflyvningssonen etter bestemte regler. Det kreves også at det skal kunne reguleres i trinn 1, 3, 10, 30 og 100 % av full lysstyrke. På Fornebu har en gått et skritt videre og laget trinnløs regulering ved hjelp av transduktorer. Fig. 1 viser en slik armatur.

Terskellys markerer begynnelsen av rullebanen. En benytter her samme lysarmatur som for rullebanen, kun med den unntagelse at lyset skal være grønt og ikke hvitt.

Innflyvningslys monteres i innflyvningssonen nærmest rullebanen. Det kan ordnes etter forskjellige systemer, men det som benyttes ved Oslo Lufthavn er et engelsk system

Calvert Centerline and Crossbar Approach Lighting System.

Innflyvningslyset hjelper flyveren i å

- bestemme sin posisjon i forhold til rullebanen,
- holde en vertikal posisjon over forlengelsen av rullebanens senterlinje.
- bestemme hvor langt han er fra terskelen,
- bestemme rullebanens beliggenhet selv om bare en del av banelysene er synlige,
- oppretholde en riktig innflyvningsbane som gjør flyveren i stand til å sette flyet ned på et gunstig punkt på rullebanen.

Innflyvningslys-armaturene har samme lysfunksjoner som banelyset HI og LI og samme krav til styrke og regulering.

Fig. 2 viser et innflyvningslys bygget etter det nevnte engelske system.

Kjørebanelys monteres enten langs kanten av eller i senter av kjørebanelene, som flyene benytter mellom

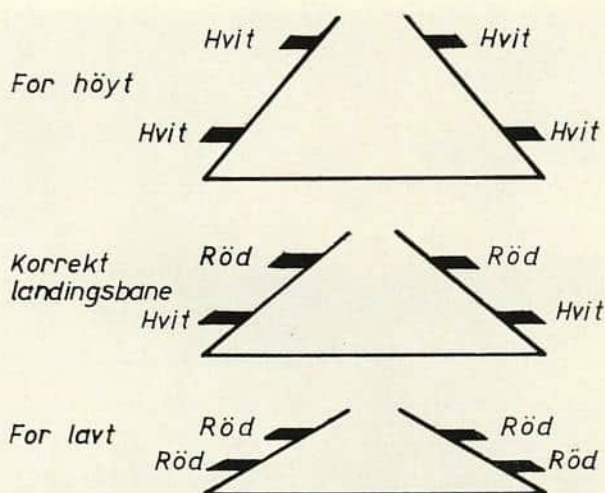

Fig. 4. Prinsipp Glidevinkellys.

oppstillingsplassen og rullebanene. Kantlyset er blått, senterlyset grønt, min. lysstyrke 10 cd.

Senterlys monteres i senter av rullebanen.

Glidevinkellys (VASI) monteres etter et bestemt system på begge sider av rullebanen. Lyset skal hjelpe flyveren å finne den rette landingsbane.

Hvis flyet er for lavt, ser flyveren to sett røde lys

Hvis flyet er for høyt, ser flyveren to sett hvite lys

Hvis flyet er i riktig bane ser flyveren ett rødt og ett hvitt lys. – Fig. 3 og 4 viser prinsippet for denne type belysning.

Black-hole light.

Overgangen fra innflyvningslyset til banelyset er besværlig for flyverne. Det oppstår en såkalt «mørk sone» i den tiden det tar fra flyverne mister kontakten med

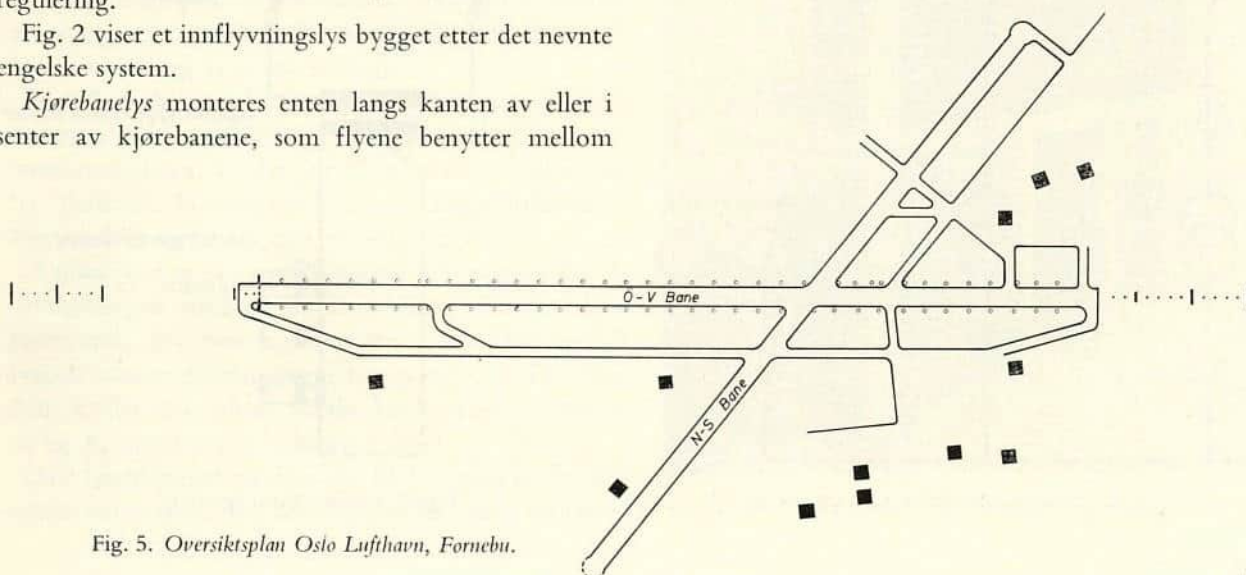

Fig. 5. Oversiktsplan Oslo Lufthavn, Fornebu.

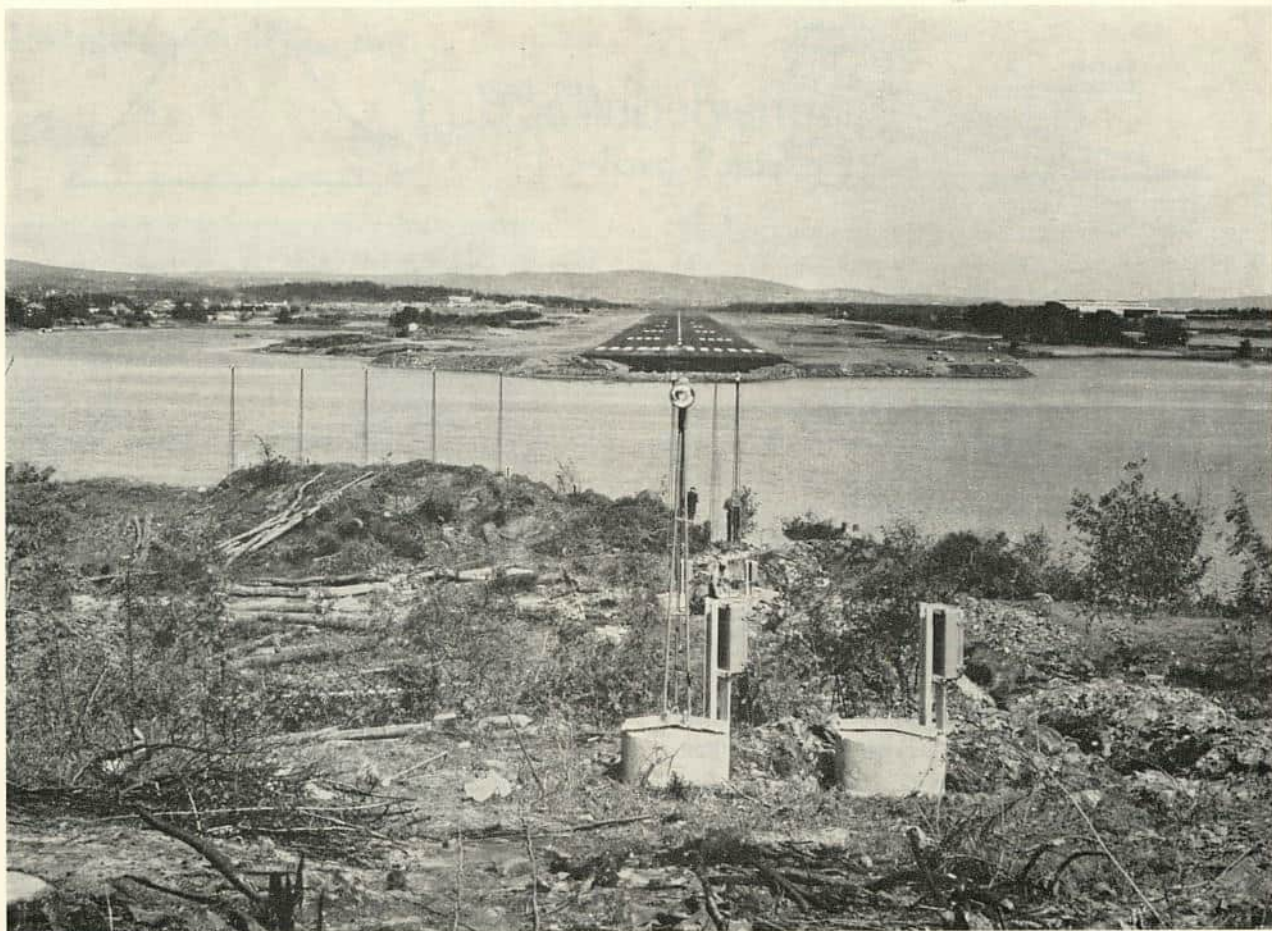

Fig. 5a. Den nye Ø-V banen sett fra Torgoya med imflyvningslyset delvis montert.

Foto: Sturlason

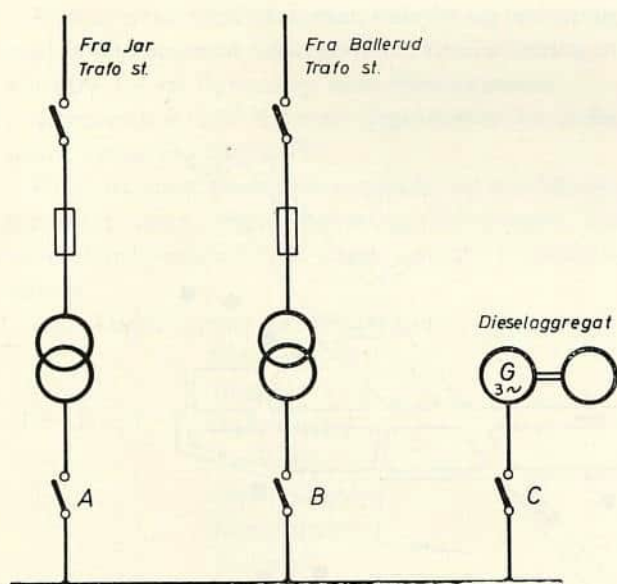

Fig. 6. Prinsippskjema for en transformator st.

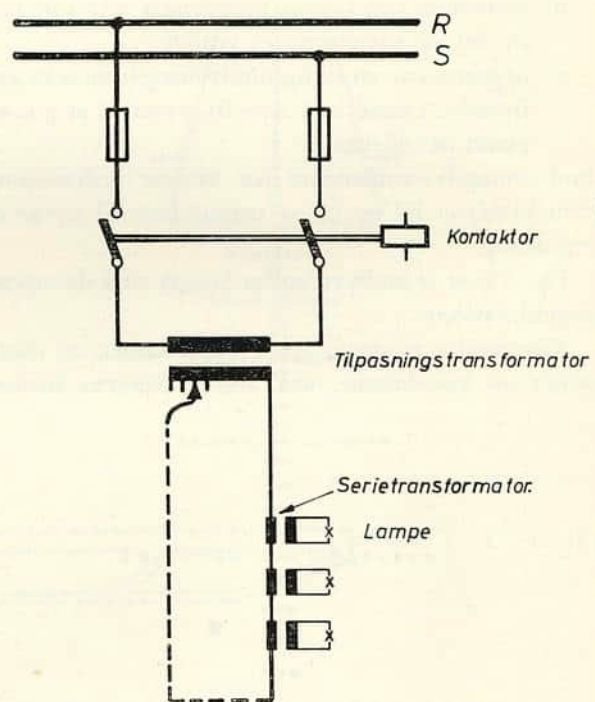

Fig. 7. Prinsippskjema seriekrets.

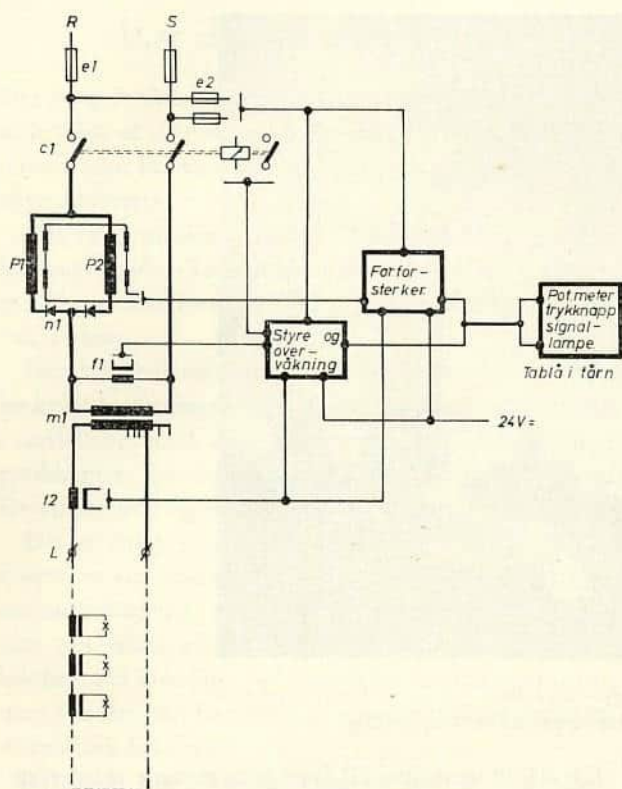

Fig. 8 Prinsippskjema for en transduktorreg. serieretts

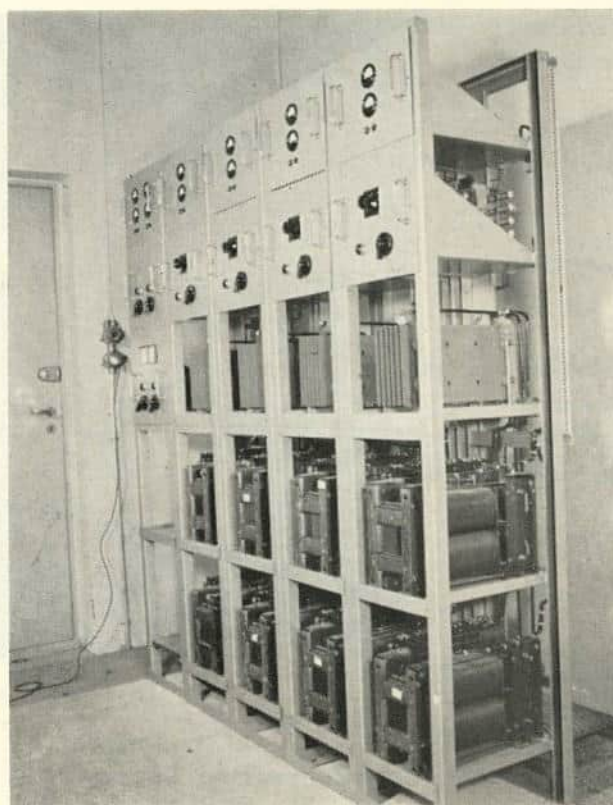

Fig. 9. Transduktor stativ for 4 regulerete kretser H I og 2 uregulerete kretser L I.

innflyvningslysene og til de får kontakt med banelysene.

For å hjelpe flyverne har en forsøkt å flombelyse rullebanen rundt det området hvor flyene lander («touch down» området).

Av de nevnte belysningsanlegg har vi ved Oslo Lufthavn, Fornebu planlagt og montert innflyvningslys og banelys for den nye Ø-V banen, samt strømforsyningsanlegget for hele området.

Fig. 5 viser en oversiktsplan over flyplassen med lysanlegg (Ø-V banen) og transformatorstasjonene inntegnet. Da praktisk talt alle deler av sikringstjenesten er avhengig av elektrisk kraft, er et godt utbygd strømforsyningsanlegg av største viktighet.

Ved Fornebu har alle stasjoner som forsyner sikringstjenesten (lufthavnbelysning, radio, radar etc.) tre tilførselsmuligheter, en fra Jar Transformatorstasjon, en fra Ballerud Transformatorstasjon, begge tilhørende Bærum EV, og en fra eget dieselaggregat.

I prinsippet er stasjonene bygget som vist på fig. 6. Omkoblingen mellom de forskjellige tilførsler skjer automatisk, dvs. hvis A svikter går B inn. Hvis også B svikter starter dieselaggregatet opp og C kobles inn. Når A eller B kommer tilbake kobles dieselaggregatet ut og A, respektive B kobles inn igjen.

For lysanleggene på den nye Ø-V banen er det benyttet seriesystem, dvs. lampene kobles i serie via trans-

Fig. 10. Transformatorstativ med tilpasningstransformatorer.

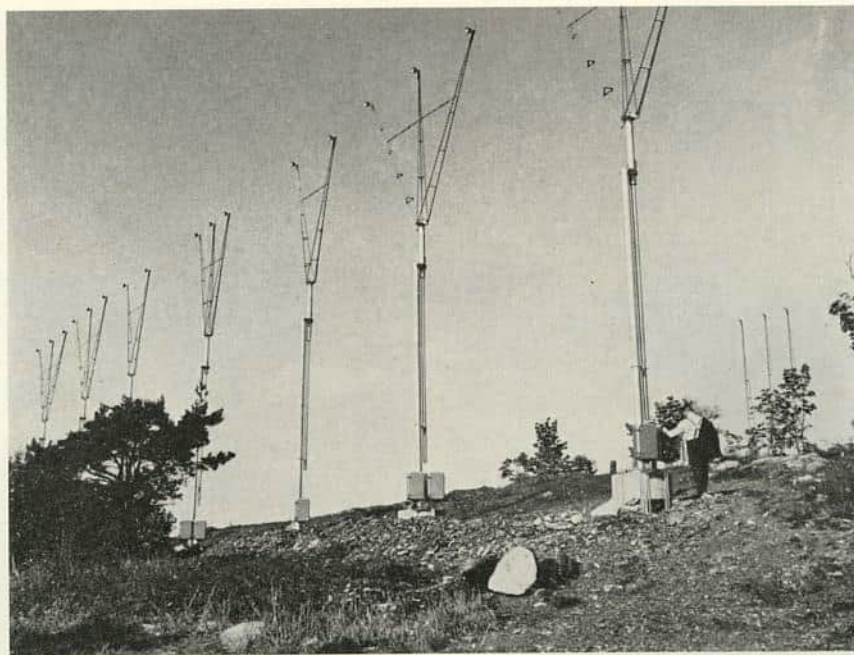

Fig. 11. Innflyvningslys «Cross-bar». Foto: Sturlason
Armaturene er montert på master som kan vippes ned ved lampeskifting.

formatoren (kalt serietransformator), vanligvis med omsetning 1:1. Lampene er i dette tilfelle LI 12 V 35 W, HI 24 V 200 W for banelyset og LI 12 V 50 W, HI 28 V 450 W for innflyvningslyset.

Prinsippet for et slikt seriesystem er vist på fig. 7. Den maksimale anvendte spenning for en krets er som regel 1.000 V som igjen bestemmer maksimum antall lamper i kretsen. For å tilpasse kretsen til vårt 230 V nett, benyttes en transformator. Denne forsynes med tapninger på sekundærsiden slik at en kan variere spenningen i små trinn innen et relativt stort område. Dette gjøres for at en skal kunne justere inn den ønskede spenning på lampene og kunne tillate en eventuell utvidelse. De viktigste fordelene ved et seriesystem imot et vanlig parallellsystem er: samme spenning over samtlige lamper i kretsen, enkelt kabelanlegg og mindre anleggsomkostninger.

For «Low intensity» LI lyset som ikke trenger noen regulering kobles kretsene inn ved hjelp av kontaktorer som styres fra kontrolltårnet.

For «High intensity» HI lyset som trenger regulering er det mellom kontaktor og tilpasningstransformator innkoblet en transduktor kraftforsterker hvormed strømmen kan reguleres fra 0 til full styrke.

Transduktorkraftforsterkeren styres via en forsterker fra kontrolltårnet.

Prinsippet for en transduktorregulert krets er vist på fig. 8.

Rullebanelys-armaturene er som tidligere nevnt montert på begge sider av rullebanen. Ved hver armatur er det satt ned en kum med plass for serietransformatorer, kabelmuffer etc. Selve armaturen skrues fast til et eget rør som er festet i siden av kummen. Arrangementet er slik at armaturhøyden over rullebanen kan justeres. Dette er gjort for å kunne ta hensyn til blant annet sne.

Innflyvningslys-armaturene er montert på spesialbygde aluminiumsmaster for å kunne få den rette lyspunktshøyde ved varierende terreng. Fig. 11 viser en «Cross bar» i et innflyvningslys-system. Serietransformatorene er montert i skap ved foten av hver mast.

Bortkommet bok.

Lesesirkelbok «Ukjent land» av den danske forfatter Jørgen Bitsch, tilhørende ing. Rolfsfjord, er bortkommet på Prod.avd. i sommer.

Hvis noen har lånt boken og ved en feiltagelse glemt å levere den tilbake, bes den vennligst levert til Elsa Lie så omgående som mulig.

Et par drinker av og til vil hindre Dem i å bli gammel – særlig hvis De tar dem like før De skal kjøre bil.

Et sirkus i Russland opptrådte for arbeiderne ved et kollektivbruk, og et stykke ut i forestillingen kunnngjorde en av klovnene med høy røst:

– Og så, kamerater, skal vi lage en konkurranse blant tilskuerne for å finne den som kan fortelle den beste politiske vitsen. Første premie er ti år!

Vær ikke så høytidelig!

Det hang et skilt på veggen i et sjefskontor. Det hadde som tekst et slagord man ofte hører sitert i Amerika. «Don't take life too seriously. You won't get out of it alive anyway.»

Det var et morsomt skilt, tross alt. Men det var ganske tankevekkende. «Ta ikke livet altfor alvorlig. Du slipper jo allikevel ikke levende fra det.» Der er adskillig sannhet i de ordene.

Den kjente danske professor Jens Kruuse har en gang beskyldt forretningsfolk i alminnelighet og reklamefolk i særdeleshet for å være like alvorlige til sinns som legpredikanter. De mangler humor og selvironi, sa han. De tar seg selv og tilværelsen altfor høytidelig.

Det er farlig å generalisere. Men det syntes allikevel å være en viss sannhet i denne påstanden. Noen hver av oss har vel deltatt i møter hvor tonen har vært så dystert, som om saken gjaldt liv eller død. Man sitter rundt bordet med alvorlige og høytidelige ansikter, som om man var sentrum for verdens oppmerksomhet under en storpolitisk konflikt.

Vi har et ansvar for de oppgaver som er blitt pålagt oss – det er riktig nok. Og dette ansvaret kan vi aldri ta for tungt. Vi må også passe på å bevare sakligheten i det vi foretar oss. Men vi behøver allikevel ikke å ta oss selv så høytidelig som mange gjør. Et smil midt i alvoret kan ofte løse en gordisk knute. En munter bemerkning på et passende sted kan bryte isen, og gjøre det lettere å løse problemene.

Det danske bladet «Erhvervsliv» poengterer dette meget sterkt, i en artikkel som det har kalt «Tag det ikke for tungt.» Danskene har jo også en meget lettere måte å ta tingene på enn oss. Vi nordmenn er «traustere», og enda mer selvhøytidelige. Derfor er det enda større grunn for oss til å være oppmerksom på tendensen til unødvendig alvor og høytidelighet.

Epiktet har sagt

Epiktet ble født i Frygien omkring år 60 e. Kr. og kom som slave til Rom, hvor han snart ble frigitt og begynte å studere filosofi. Keiser Domitian landsforviste ham og han slo seg ned som lærer i Nikopolis i Epirus, og det var en av hans disipler som tok vare på hans skrifter. Epiktet hører til stoikerne, som hevdet at dyden er livets høyeste gode. Her er noen av hans visdomsord:

★

Hører du en eller annen si noe vondt om deg, så skal du ikke begynne å forsvare deg, men bare svare: «Han kjenner jo ikke alle de andre feil jeg har, ellers hadde han ikke nøyd seg med å nevne bare *det* alene.»

★

Sykdom er hindring for kroppen, men ikke for viljen, hvis den ikke selv gir opp.

Sørg endelig for å få en bestemt karakter og levemåte, som du kan bevare både når du er alene, og når du er sammen med andre.

★

Det er ikke virkeligheten som foruroliger menneskene, men de forestillinger de gjør seg om den.

★

Menneskets plikt bestemmes ut fra det forhold man står i til andre.

★

I omgang med mennesker skal du unngå all overflødig omtale av de bedrifter du har utført, og de farer du har vært utsatt for. Fordi du selv liker å dvele ved de ting du har gjennomgått, er det ikke sikkert at andre setter pris på å høre om dem.

Premieoppgave

Hvem gjetter mine tanker?

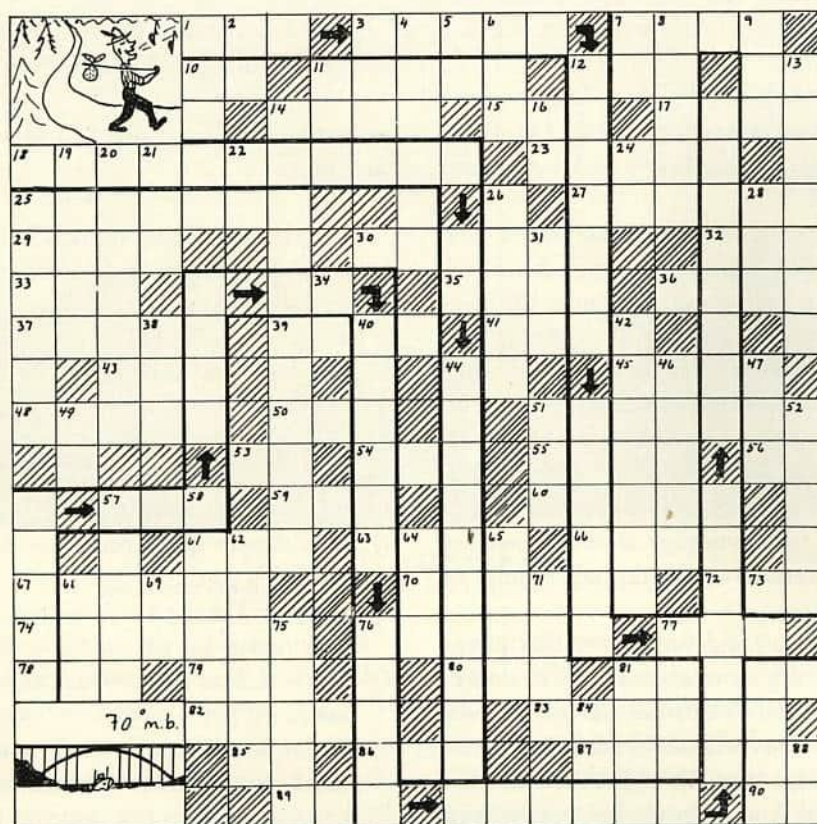
- 1) To elskende spiser dessert. – Hva for en stor by tenker jeg på da?
- 2) Jeg spiser kaker på et konditori. – Hva for en hær-fører tenker jeg på?
- 3) Fisken smakte godt. – Hva for et land langt vekk tenker jeg på?
- 4) Ola stryker Kari nedover de fine, glatte strømpene. – Hva slags håndverker tenker jeg på?
- 5) Jeg ser på bildet av en skute og kommer til å tenke på Kupper'n. – Hva slags skute var det?
- 6) Så ser jeg en annen skute, og kommer til å tenke på at jeg har glemt å betale forsikringspremie. – Hva var det for en skute?
- 7) En mann sitter i samme kupé som meg på toget. Han sover hele tiden. – Hvilket land tenker jeg på?
- 8) Jeg ser at pengepungen min er tom. – Hva for en by i Afrika tenker jeg på? (Det er altså ikke noen kinesisk finansminister Tom Peng Pung.)
- 9) Per som går i 1ste klasse, legger sammen to tall. – Hva for et statsoverhode tenker jeg på?
- 10) Jeg har økonomisk kone. – Hva for et kort tenker jeg på?
- 11) Uff – jeg har fått en utvekst i nakken! – Hvilket land tenker jeg på nå?
- 12) Brilleslangen har briller; men hvilket dyr skulle ikke behøve briller – etter navnet å dømme?

Vi setter opp en premie for riktig løsning av denne oppgaven. Send svaret til redaksjonen innen 1.2.64. Hvis flere riktige løsninger – loddtrekning.

Stoff til neste nummer av avisen må sendes redaktøren innen 1.2.64.

Vennligst påse at innleveringsfristen blir overholdt!

av Terje Skavold

7. Udis.
10. Abrahams fødested.
11. Grevlingearbeid.
12. Følsom.
14. Dresses (opp).
15. Motvillig.
17. Fugl.
18. Har vi det meste av året.
23. Fuglen.
25. Dverghejrk.
27. Operettefigur.
29. Verb. (fortid).
30. Leser heller dårlig.
32. Rederi (fork.).
33. Guttens navn.
35. Storm (eng.).
36. Formode.
37. Klosterforstander.
39. Pikenavn.
41. Stikkes ut på draftet.
43. Spisested.

1. Lukt.
2. Verb.
3. Kjemmer.
4. Den er tung å bære.
5. Prep.
6. Forstavelse.
7. Bl. a. (ty.).
8. Frukten.
9. Værelse.
11. Glane.
13. Finsk skiløper, (omv.).
14. Selgerens ønskedrøm.
16. Gripe.
18. Aktivum i S/T.
19. Pop. navn på omstreifer.
20. Finnes i reiseoppgjørsskjema.
21. Iva.
22. Myntenhet. (fork.).
24. Adverb.
26. Vel gjort, ille lønnet.
28. Ikke særlig strevsom.

44. Hovedkartotek.
45. Dyr.
48. Bar.
50. Kornslag.
51. Lyde vilt.
53. Vedrører.
54. Tar fra andre.
55. Nødvendig når vi reiser til Egypt.
56. Organisasjon (eng.).
59. Hjortedyr (eng.).
60. Sjøfugler.
61. Engelsk kronkoloni (. . . n).
63. Få.
66. Støtte.
67. Kommune i N. Trøndelag.
70. Lærlinger.
72. Verb.
74. Passende.
76. Trekkes.
78. I slendrian.
79. Skal i forslagskassen.
80. By i Afrika.
81. Idrettsutøvelse.
82. Am. fysiker.
83. Tegneseriefigur.
85. Militærpolitiet.
86. Legemsdelen.
87. Adjektiv.
89. Yppersteprest.
90. Nåtid.

31. Tute, (omv.).
34. Fisk.
38. Rem.
40. På nippen.
42. Tørket frukt.
46. Kommune i Nordl. (omv.).
47. I grusom.
49. Bokh. uttrykk.
51. Hagearbeid.
52. Bryr seg om.
57. Norsk forfatter.
58. Kommune i Finnmark.
62. Smykke.
64. Pavenavn (omv.).
65. Grønnsak.
68. Dikt.
69. Distriktskommando.
71. Klesplagg.
73. Kvinnenavn.
75. Lese, puge.
77. Banker.
81. Sted i Østfold.
84. Havn.
88. Lever.

Vi setter opp to premier for riktig løsning. Send inn svaret på medf. losblad til redaksjonen innen 15.1.64. Hvis flere riktige løsninger, vil det bli foretatt loddtrekning.

BIBLIOTEKET

NYE BØKER

DK 41	Norsk-Engelsk. Teknisk ordbok.
DK 657	Elektronisk Databehandling. Sven R. Hed. 4
DK 621.398	Die Fernmessung III. John Bergmann.
DK 621.399	Praktisk Transistorteknikk. Kjell Jeppson.
DK 672	Jern- og Metallindustri. Emil Diesen.
DK 62.001	Utredning fremlagt av komité for regulering i kraftnett. Del I.
DK 62.001	Utredning fremlagt av komité for regulering i kraftnett. Del II.
DK 41	Det Tyske Affärsspråkets Grammatik.
DK 41	Lærebok i tysk forretningsspråk.
DK 621.301	Schaltzeichen und Schaltplane für die Elektrotechnik, Taschenbuch 7.
DK 621.301	Längenmesstechnik, Taschenbuch 11.
DK 621.301	Elektrotechnisches Normen- und Vorschriften-Verzeichnis.
DK 621.301	DIN Normblatt-Verzeichnis 1963.
DK 658.8	Markedsføring - Mål - Midler - Metoder. L. Holbæk-Hansen.
DK 603	Produktionsplanlegging og -kontroll. Norsk Produktivitetsinstitutt.

DK 657	Revisjon og indre kontroll. Thorleif Andenæs.
DK 061.5	65-Jahre Deutsche Grammophon Gesellschaft 1898-1963.
DK 621.399	Radio- und Elektronik - Monographien für den Praktiker.
DK 621.396.67	Gemeinschaftsantennen. Wolfgang Gründler.
DK 41	Engelsk-Norsk Ordbok. Aschehoug.
DK 621.316	Schaltungsalgebra. Karl Stubbe.
DK 621.301	Nachträge zu den VDE-Vorschriften.
DK 621.301	VDE-Vorschriften. Band I. 27. oplag.
DK 621.301	« « Band II. Gruppe 2-4.
DK 621.301	27. oplag.
DK 621.301	« « Band III. Gruppe 5.
DK 621.301	28. oplag.
DK 621.301	« « Band III. Gruppe 6.
DK 621.301	28. oplag.
DK 621.301	« « Band III. Gruppe 7.
DK 621.301	28. oplag.
DK 621.301	« « Band IV. Gruppe 8.
DK 621.301	27. oplag.

Siv. ing. Tor Inge Johansen:

Mosjøen Aluminium A/S

Den 1.12. 1960 var en merkedag i firmaets historie. Da mottok vi fra Mosjøen Aluminium bestilling på det komplette likeretteranlegg for en utvidelse som, når den er ferdig, omfatter 2 hele ovnshaller med en total aluminiumproduksjon på ca. 44 000 tonn pr. år. Likeretteranleggets totale ytelse ved full utbygging er 108 000 A og 850 V (inklusive reserver). Det vil f. eks. si en ytelse på cirka halvparten av den samlede installasjon i NEA kraftstasjon. Det faktum at bestillingen, målt i kroner, er den største enkeltbestilling vårt firma til dags dato har fått, sier jo også litt om størrelsen.

Mosjøen Aluminium har fra før i drift et tilsvarende anlegg med 2 ovnshaller, basert på kvikksølvlikerettere, så for bedriften betyr utvidelsen en fordobling av produksjonen.

Bestillingen betød avslutningen på et langt og tidkrevende arbeide på offertesektoren, idet den første forespørsel på anlegget som vi fikk, gikk inn et år i for-

veien. Det er klart at ved et anlegg av slike dimensjoner må en, før en bestemmer seg for en endelig løsning, være sikker på at den løsningen en velger, ikke bare passer inn i helheten ved bedriften, men også gir det optimale driftsresultat med henblikk på alle de faktorer som der kommer inn, f. eks. pris, virkningsgrad, driftssikkerhet, vedlikehold, betjening o.s.v. En hel del mulige løsninger ble derfor nøye studert, og fordeler og mangler veid mot hverandre for den endelige løsning ble fastlagt.

Som nevnt ovenfor, ble det ved første byggetrinn anvendt kvikksølvlikerettere. Opprinnelig var det også planen å bruke kvikksølvlikerettere for dette nye anlegg, men siden det første byggetrinn i Mosjøen ble påbegynt, har teknikken på likeretterområdet gått frem med stormskritt, og da planleggingen av byggetrinn to begynte, var allerede silisiumlikerettercellene innført på markedet. Silisiumcellenes hovedfordel fremfor kvikksølvlikerettere er først og fremst at de har en vesentlig bedre virk-

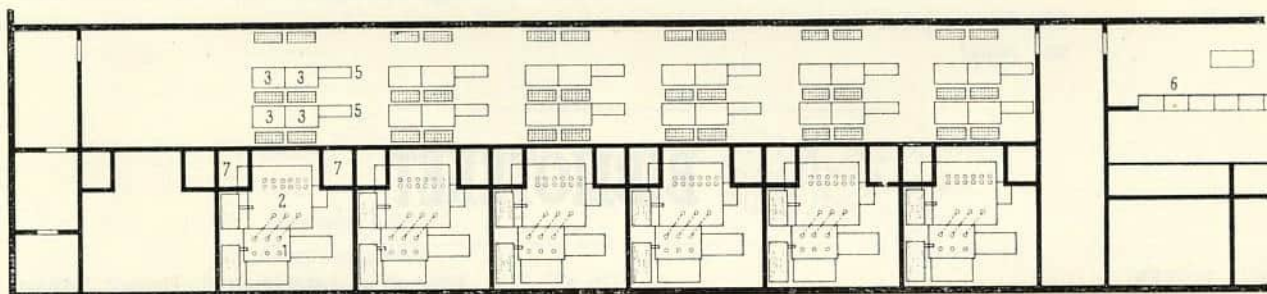
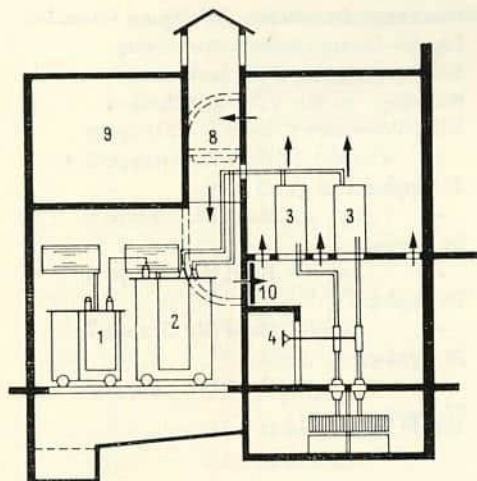

Fig. 1 Planløsning av anlegget.

- 1) Auto-regulertransformator
- 2) Likerettertransformator
- 3) Likeretterenskap
- 4) Likestrømsskillebrytere
- 5) Regulator- og releskap
- 6) Kontrollrom
- 7) Luftkanaler for omluftkjøling
- 8) Ventilatorer
- 9) Høyspent-koblingsanlegg
- 10) Vann/luftkjølere

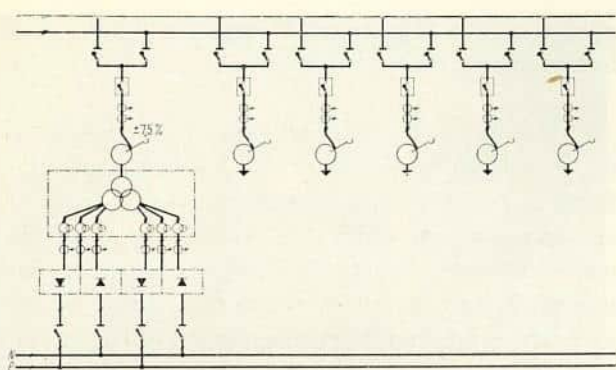

Fig. 2 Kablingsskjema for de 6 likerettergruppene.

ningsgrad. Forskjellen i virkningsgrad ved anlegg av slike dimensjoner som i Mosjøen, utgjør ca. 2 %, og det kan jo kanskje i første omgang ikke høres så imponerende ut, men når en tenker på at det normale effektforbruk utgjør ca. 85 MW, er det jo enkelt å regne ut at likerettertapene dermed reduseres med ca. 1700 kW. Regner en så videre 2 øre pr. kW-time, gir dette en årlig besparelse på ca. kr. 300 000.—. At silisiumlikeretterne også har andre fordeler, som mindre plassbehov og større driftssikkerhet, teller naturligvis også med.

På grunn av den store forskjell mellom silisium- og kvikksølv-ventiler måtte likeretter II arrangementsmessig bli svært forskjellig fra anlegg I. Det utkast en til slutt ble stående ved er vist på fig. 1.

I likeretterhallen står alle de 24 likerettterskapene ordnet i 6 grupper. Hver gruppe består av 4 likeretter-skap samt et regulator- og et reléskap. Til hver gruppe hører en likeretter-transformator og en regulertransformator, og disse er plassert i de tilhørende transformator-celler.

Selv om likerettterskapenes virkningsgrad ligger på over 99 %, er det allikevel ikke så rent få kilowatt som hvert skap avgir som tapsvarme, og til kjølingen brukes forholdsvis store mengder kjøleluft. Kjølingsproblemet må derfor ved et slikt anlegg overveies nøye. For Mosjøen ble det på grunn av de klimatiske forhold på stedet og for å unngå nedsmussing av likeretterne, bestemt at det skulle anvendes omløpskjøling. På fig. 1 ser en hvordan kjølingen ble ordnet. Varmeluften fra likeretterne suges ved hjelp av vifter inn i kanaler, som ligger som skorsteiner, en på hver side av celleveggen mellom transformatorene. Disse kanaler er ført ned og munner ut i etasjen under likeretterne. Her passerer luften store vannkjølere og blir så suget opp gjennom likeretterne på nytt.

Det tilhørende hovedskjema er vist på fig. 2. Krafttilførselen til anlegget kommer over 4 enfase 130 kV kabler fra Baustein transformatorstasjon. Kablene er forbundet med hver sin enfase-transformator på $33\frac{1}{3}$ MVA (levert av A/S Per Kure), og 3 slike enheter er sammenkoblet til et trefase-system for 100 MVA. En oppnår på den måte en reserveforbindelse som kan erstatte hvilken som helst av de øvrige tre forbindelser, og får altså en hundre prosent reserve som kan innkoples på et minimum av tid. Hovedtransformatorene setter ned spenningen fra 130 til 20 kV. Denne spenning tilføres de seks parallelle likerettergrupper, som hver består av en regulertransformator og en likerettertransformator, hver for ca. 18 MVA, samt 4 likerettterskap. I likerettertransformatorene, som også er levert av A/S Per Kure, er innbygd transduktordrosler som trinnløst kan regulere anleggets spenning ca. $\pm 5\%$. Etter at strømmen har passert likerettterskapene, føres den over skillebrytere som er plassert i rommet under likeretteren (hver skillebryter har en nominell strøm på 12 000 A), og fortsetter så ned til samleskinnene som ligger i kjelleren. For å gi et begrep om dimensjonene kan nevnes, at hver pol av samleskinnene består av i alt 12 parallelle aluminiumsskinner, hver med dimensjonene 55×280 mm. Samleskinnene løper i hele likeretterbyggets lengde og føres så i hver ende av bygget ut i ovnshallene.

Som nevnt ovenfor, kan en ved hjelp av de innbygde transduktorer regulere avgitt likespenning trinnløst $\pm$ ca. 5 %.

For å oppnå et større reguleringsområde, er det foran hver likerettertransformator koblet en auto-regulertransformator, levert av ASEA, som med 17 trinn kan regulere spenningen i området 50–100 %. En ytterligere utvidelse av reguleringsområdet oppnår en ved at likerettertransformatorene på primærsiden kan kobles om stjernetrekant og at hovedtransformatorene på sekundærsiden ved hjelp av et midtuttak kan kobles om fra

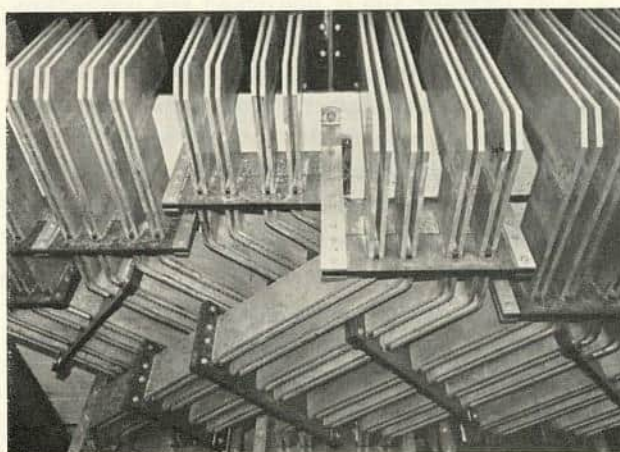

Fig. 3 Utsnitt av skinneforingen mellom likerettertransformatorer og likerettere.

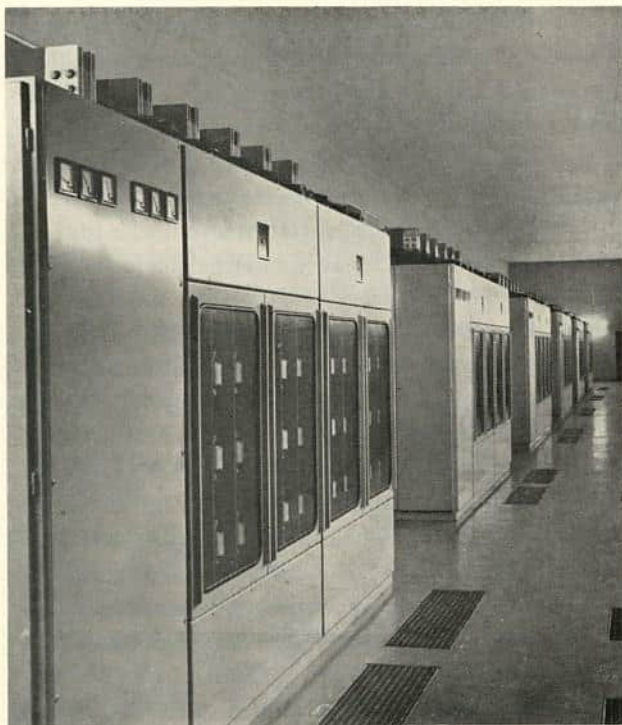

Fig. 4 Glimt fra likeretterhallen.
De 6 likerettergruppene på rad og rekke.
Helt til venstre sees et regulatorskap.

20 til 10 kV. En oppnår på denne måte et reguleringsområde som dekker hele spenningsområdet fra 0 til 850 V. Stjerne-trekantomkoblingen på likerettertransformatoren var nødvendig fordi kunden som første halvdel av dette byggetrinn bare har bygd én ovnshall, d.v.s. at likeretteranlegget inntil videre skal kjøres med 450 V. Når så ovnshall 2 blir tatt i drift, må likespenningen heves fra 450 til 850 V, og dette gjøres da enkelt ved å koble transformatorene om fra stjerne til trekant.

Midtuttaket på hovedtransformatorene var nødvendig for at man ved oppstart av den første ovnshallen har behov for å kunne starte med tilnærmet 0 volt spenning. Da så lav spenning kun er nødvendig ved oppstart, d.v.s. en gang i anleggets historie, foregår denne omkobling rett og slett ved omlegging på hovedtransformatorenes sekundærklemmer. Den normale driftsmessige regulering foregår således kun ved trinnkobler og transduktorer, og disse styres automatisk fra regulatorskapene. Reguleringen er slik utført at anlegget holder en absolutt konstant strøm, uavhengig av eventuelle spenningsvariasjoner på høyspentsiden og uavhengig av motspenningen i ovnshallene. For å oppnå den størst mulige grad av sikkerhet, er anlegget lagt ut for såkalt $n \div 1$ drift, d.v.s. at med f. eks. 6 likerettergrupper skal 5 av dem kunne levere den fulle ytelse. Normalt vil alle seks gruppene være i drift, men hvis en av dem på grunn av en eller annen feil skulle falle ut, vil den automatiske strømreguleringen øyeblikkelig regulere opp de fem

gjenstående slik at avgitt likestrøm til elektrolysen forblir konstant.

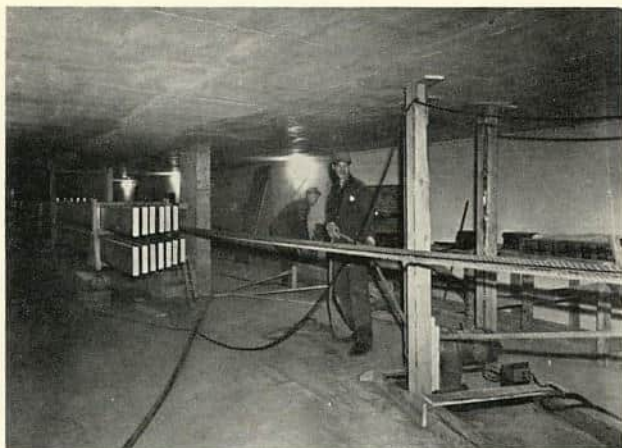
På grunn av de for oss uvanlig store strømmen dukket det under detaljbearbeidelsen, som forøvrig er utført av Siemens, Trondheim i samarbeide med TS 29 Erlangen, opp mange nye og uante problemer. De store strømmene forårsaker selvfølgelig kraftige magnetiske felt, som igjen kan føre til overopphetning av eventuelle jernkonstruksjoner i nærheten, og spesielt farlig i så måte er forbindelsen mellom likerettertransformatorene og likeretterne. Her er f. eks. alle isolatorfestene og bærekonstruksjoner for strømtransformatorer o.s.v. utført av aluminium. Av samme grunn måtte også likerettertransformatorenes lokk lages av en spesiell antimagnetisk stållegering. For å hindre oppvarming av sideveggene i oljekassene til likerettertransformatorene, er disse innvendig avskjermet med 1 cm tykke aluminiumsplater.

Med henblikk på denne leveranse var det på forhånd ordnet med lisens fra SSW, slik at vi kunne bygge de nødvendige likerettterskap på verkstedet. Etter at bestillingen var et faktum, fikk derfor også verkstedet en travel tid med planlegging av denne del av leveransen. Brutto produksjonsverdi for Mosjøen-likeretterne alene utgjorde ca. 3–4 mill. kroner, så det var jo ingen liten produksjon som skulle planlegges, og det var mange ting å tenke på. På grunn av de sterke elektriske felt må f. eks. likerettterskapene utføres av aluminium. Det gjelder da både selve rammen som likeretteren er bygd opp på, og alle avdekningsplater o.s.v. For å greie dette måtte verkstedet gå til anskaffelse av en hel del nytt utstyr, bl. a. spesielt sveiseutstyr for aluminium.

For å kunne prøve likeretterne på verkstedet etter produksjonen, måtte det også ordnes med et prøvefelt med tilstrekkelig utstyr.

Det faktum at produksjonen av likeretterne kom midt opp i flyttingen fra Industribygget i Innherredsveien til de nye lokalene på Sluppen, gjorde selvfølgelig ikke planleggingen enklere, og som en liten kuriositet kan det jo nevnes at de aller første lokaler som overhodet ble tatt i bruk ute på Sluppen, var et rom på lageret som ble benyttet til montasje av likeretterne, og en av de nye garasjene som for anledningen ble ominnredet til prøvefelt. Til verkstedets ros må det kunne sies at likerettterskapene ble ferdig og avsendt nøyaktig etter de terminer som på forhånd var programmessig fastlagt.

Også montasjen på anlegget krevde naturligvis atskillig omtanke på forhånd, ikke bare da på grunn av anleggets størrelse, men vel så mye på grunn av de for oss helt unormalt store dimensjoner på alle ting, og kanskje da spesielt skinneføringene. Som det fremgår av fig. 3, som viser skinneføringen mellom likerettertransformator og likeretter, er føringen temmelig kompli-

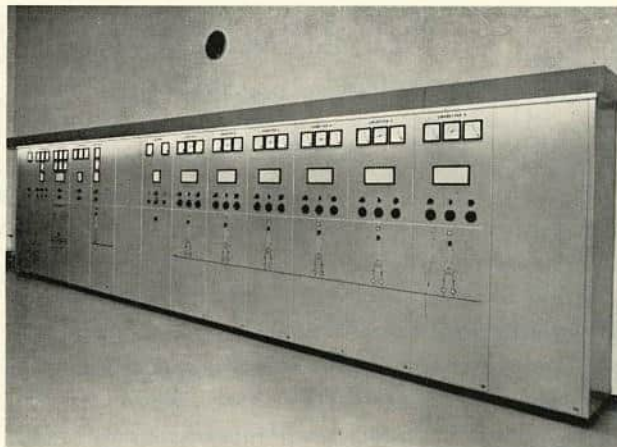

Likestrøm samleskinner under montasje.

Mekaniker Berg trekker inn en ny skinne.

sert, og for å kunne bøye disse skinnene nøyaktig i de forskjellige vinkler som trenges, måtte det på forhånd på verkstedet utvikles og bygges et bøyeapparat for skinner opp til 300×35 mm.

Montasjen på anlegget, som etter planen skulle ha begynt på ettersommeren 1962, ble på grunn av forskjellige vanskeligheter først påbegynt ca. 1. november 1962. Som vår montasjeleder på stedet ble utnevnt tekniker Selven. På tross av at det var et anlegg nokså forskjellig fra hva vi tidligere var vant med, gikk arbeidet ikke bare planmessig fremover, men forsinkelsen i starten ble også tatt igjen, ja ikke bare det. Da vi ca. 1. april 1963, omtrent 2 mdr. før anlegget etter planen skulle settes i drift, av kunden ble spurt om vi eventuelt kunne starte anlegget 14 dager før den kontraktmessige dato, kunne vi for vår del svare et ubetinget ja.

Styre- og kontrolltavlen.

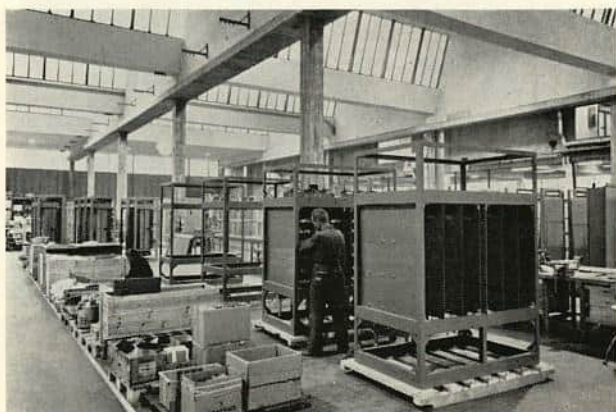
På grunn av andre vanskeligheter utenfor likeretteren, ble dette imidlertid ikke aktuelt, men den 28.5. 1963 kl. 8.30 kom øyeblikket som alle hadde møtesett med spenning. Telefonen i kontrollrommet ringte, og fra ovnshallen ble det meldt at den første ovnsserien på 18 ovner var klar for kjøring, og ikke lenge etter markerte gulgrå røyk fra ovnshallen for hele Mosjøen at anlegget var satt i drift.

Idriftsettelsen gikk uten viderverdigheter av noen art. Etter hvert som ovnene ble varme og etter hvert som flere og flere ovner ble koblet til (en ovnshall inneholder 80 ovner), ble strøm og spenning suksessivt øket til anleggets nominellverdier var nådd, og idag kjøres likeretteren med ca. 450 V og 100 000 A.

Verkstednytt S/T

Fra likeretterfronten

I den senere tid har verkstedet i Trondheim kunnet glede seg over en betydelig bestillingsinngang på likerettere.

Bildet vi ser er fra montasjeavdelingen for likerettere og viser i forgrunnen enheter for elektrolyseanlegg.

Denne type har følgende data:

Likespenning: 900 V
Likestrøm: 5000 A

Vi skal levere 12 slike enheter til Norsk Hydro, Sæheim. I bakgrunnen ser man likerettere for baneanlegg. Vi skal til Oslo Tunnelbane i alt levere 36 enheter med data:

Likespenning: 1020 V
Likestrøm: 1500 A

Ellers produseres stadig ladelikerettere i standardutførelse.

AR

Ødelegger menneskene seg selv?

La oss gå inn for å bli en nasjon med friske, harmoniske mennesker, sier journalist Margot Noto, som har skrevet denne artikkelen.

Ved mange anledninger skryter våre styresmakter av at aldri har vi hatt det så godt i Norge som akkurat nå. Det kan nok være noe i det, dersom våre guders verdi måles i utbetalte lønninger og innbetalte skatter. Hittil er det få som har spurt om hvordan det enkelte individ har det med seg selv. Stadig vekk hører vi om fler og fler som lider av belastningssykdommer, og tallet av registrerte tilfelle er uhyggelige.

Hvorfor? Jo, fordi vi lever over evne. Vi presser oss og greier ikke å ta vare på oss selv, vårt liv og våre hjem. Hele nasjonen dirigeres av stadig større krav for å nå høyere mål, men ingen spør om vi makter det. Etter kortere eller lengere tid er vi kommet så langt at vi ikke klarer mer. Selv om viljen er aldri så god er allikevel kroppen utslitt og ødeleggelsen er et faktum.

Vi er en nasjon med høy levestandard, og det man i gamle dager kalte fattigdom er nesten en saga blott. Og godt er det. Men på tross av alle samfunnsgoder er det mange flere syke mennesker enn vi skulle tro. Og det er ikke bare sykehus, nerveklionikker og rekreasjonshjem som fylles av syke mennesker. Et alt for stort antall går til sin gjerning hver eneste dag i alle samfunnets tjenester.

Det er vel ingen som idag bevisst går inn for å ødelegge seg selv? En slik ødeleggelseslyst kan vanskelig forekomme. Men la oss se litt på det, la oss tenke litt og samtidig plasere oss selv inn i dette puslespillet. Gad vite om vi ikke vil komme frem til at de aller fleste av oss, bokstavelig talt, er verst mot oss selv?

Hvorfor er det så mange syke? Kort og godt fordi vi forlanger av oss selv at vi skal yte en god del mer enn sinnet og kroppen kan være med på.

Så er det arbeidsgiverne på sin side som presser ytelse til et høyest mulig maksimum idet de vil ha mest mulig igjen av sine ansatte. Hjemmet krever sitt, ungene skal og må være minst like fine og ha minst like god utdannelse som naboens barn, selv om det går på helsen løs til foreldrene. Og dermed er sneballen forlengst begynt å rulle.

Det blir en intens kamp mellom kroppen og viljen. I første omgang klarer kropp og vilje å følges ad, men i det lange løp må kroppen melde pass: Den er overbelastet.

Vi bør så snart som mulig få en fullstendig revisjon av begrepet levestandard. Det er ikke høy levestandard å ha store inntekter, hypermoderne hus og hjem, bil,

TV, og andre luksusting når dette medfører en overanstrengt kropp og et sinn så vanskelig at det minste knirk ikke er til å holde ut. Og hvem har i grunnen tid til å nyte de mange goder når vi, trette og slitne, kommer hjem og kroppen bare lengter etter ro etter dagens press.

Stadig vekk fristes vi med annonser og tilbud om at den og den ting, stor eller liten, kan kjøpes på avbetaling. Et lite kontantutlegg er det riktignok til å begynne med, resten er «på rimelige rater». Ikke all avbetaling bør falle bort, men hvorfor kan ikke folk i sin alminnelighet spare for de kjøper istedet for stadig å leve på «forskudd». Tenk hvilken belastning og psykisk press vi utsetter oss selv for bare ved tanken på at store deler av inntekten er disponert for lang tid fremover. Om det er aldri så nødvendig med ferie eller en pust i bakken, så tillater ikke økonomien en slik nødvendighet.

Vi har ikke råd til å miste våre inntekter, ikke av frykt for at vi ikke skal makte å skaffe oss det daglige brød, men i skrekk for at inntektene skal bli så minimale at det medfører bortkjøring av TV-apparatet eller pelsen. Det vil være rene storskandalen for ikke å snakke om hva naboen vil si og tenke, det siste er nesten det verste. Vi er så alt for mye bundet av hva andre sier og gjør, vi skaffer oss kunstige idealer og glemmer fullstendig at vi alle er skapt forskjellige. Uniformeringen resulterer i at vi henger i alt vi klarer for å bevare en kunstig fasade selv om kroppen protesterer vilt og mest av alt kunne trenge en sykepermisjon. Og det stadige jag etter «å få det bedre» som det så vakkert heter, ender i enda mer havesyke.

Før i tiden var det mannen som sørget for kontantene og hustruen tok seg av hjemmets stell. Den gang var det også HJEM, da hadde man tid til å dyrke sine interesser, å gå på besøk til hverandre – og i det hele tatt hadde man tid til å leve. I dag er alt så hektisk at vi har knapt nok tid til å komme hjem for å sove. Hjemmet, som er selve grunnlaget for et godt samfunn, er blitt redusert til familiens overnattingssted. På tross av de mange goder som finnes i hjemmet, er det ikke tid til å bruke dem.

Og hvem er det som kan si med seg selv, når de trette og slitne vender tilbake etter dagens mas og jag, at de på en øm og kjærlig måte tar seg av barna? Hvor blir det av kjærligheten mellom foreldre og barn når ungene får en pose godter for å holde fred på grunn av at mor og far er trette. Det er vel i grunnen ikke så rart at vår

ungdomskriminalitet er øket når det fundamentale, hjemmet, svikter så sterkt. Vi er blitt en nasjon med opprevne, forjagede, rastløse og i høy grad utilfredse mennesker, som stadig higer etter nye mål som også gir seg utslag på barna.

Alt for mange barn blir i svært ung alder sendt ut på gatene om morgenen med en nøkkel om halsen og skal greie seg som best de kan til mor og far kommer hjem etter dagens arbeid. Få, eller aller helst ingen, tar seg av barna som dermed er henvist til seg selv og sin egen oppfinnsomhet. Påfunnene kan mange ganger være langt over grensen av det tillatelige, øker barnas eventyrlyst og den første spire til senere ungdomskriminalitet er ofte et sørgelig faktum.

Hvordan skal det gå med dem når de en gang blir voksne og selv skal stifte hjem og familie? Med nutidens utvikling for øyet kan vi nok ha grunn til å tenke oss litt av hvert. Dette var mange ting i mine «frimodige ytringer», men jeg mener at hver ting har rett til oppmerksomhet og omtanke fra hver enkelt av oss.

Skal vi fortsette i dansen må vi også gjøre oss forbedret på at vi, alt for tidlig, vil få en kropp som ikke makter å være med i kappløpet.

Når foreningen «Helse og Arbeid» gjennom sitt store arbeide prøver å gjøre hver enkelt av oss oppmerksom på hva et sunt og lykkelig menneske er, burde det være den enkeltes simple plikt å prøve og lære seg selv å kjenne.

Ved å støtte foreningens virksomhet ville vi alle kunne være med på å redusere antallet belastningssyke pasienter. Og sammen må vi gjøre vårt beste for å bli en nasjon av friske, glade mennesker. Det vil både samfunnet som helhet og den enkelte være best tjent med.

VIF's gode målmann, Helge Sorlie, er ansatt på vårt IMV. verksted i Rosenborggt. 19. Her ser vi ham redde et farlig skudd i Ungdomslandskampen mot Danmark i Stavanger.

Lun kveld

Etter å ha vært opptatt med alle slags gjøremål, vært borte og hatt besøk, kommer endelig en kveld man kan tilbringe i hjemmets ro og fred uten at et menneske forstyrrer en.

Finnes det noen bedre form for avslapning fra verdens jag, enn å gå sånn alene og rusle i hjemmets stuer, uten å være nødt til å lytte til noen og svare noen. Være helt seg selv. Slenge seg ned i den beste stolen og legge pipen fra seg hvor en lyster. Bla i en bok, kaste noen bjerkekubber på peisen og se ilden flamme gult opp i dempet belyst stue. Gå bort til vinduet og se på de mørke trærne i parken og lytte til kveldens lyder og fjern trafikk fra en gate.

En forunderlig ro senker seg over ens nerver og sinn. Behagelig dveler du i en dyp stol og leser en munter historie av en virkelig humorist så du rent humrer for deg selv. Ler endog høyt kanskje, og blir i godt humør.

En virkelig god og morsom bok setter en i meget bedre humør enn hva et menneske gjør. Du kan legge boken vekk når du har lyst, slikt kan man ikke gjøre med et menneske, en kan ikke be noen å gå uten at det blir misforstått og er et brudd på gjestfriheten. Ingen kan bli en så god og trofast venn som en bok.

Så spankulerer du litt omkring i stuen, oppdager noe nytt ved et maleri, noen strøk du ikke har sett før. Merkelig så god farve den fjorden har. Det er som om sommeren stiger inn til deg. God varm solsommer hvor et par brune unger leker nede på fjellene ved sjøen.

Å, hvor man kan nyte en slik kveld blottende alene i sitt eget hjem. Det knitrer på peisen og gule flammer spretter i kåte kast og slikker solflekket kalk. Nei, ingen fred er som hjemmets, når peisvarmen sammen med leselampen, lager gyllent trylleskjær som virker som balsam etter slitet i det evige hverdagsmas. *ek.*

Neste år må du ikke vente til siste øyeblikk med å kjøpe juletre.

Motorklubbens

familiebilløp

En bil kan brukes til så meget. Hovedoppgaven er vanligvis å transportere folk og varer på en hurtig, grei og effektiv måte, og det var vel særlig det Ford tenkte på da han lot hestene spenne fra.

I våre dager er dette så selvfølgelig at vi nesten ikke tenker over det, og nå er det i forbindelse med denne transport kommet til slike begrep som: fartsrus, idealtid, tillatt hastighet, rebusløp, lusekjøring, race og mye mer.

Det var med stor forventning at 21 biler stilte til start på Youngstorvet søndag 27. oktober. Selv om vi visste at Helge Paulsen *kunne* dette med å arrangere saker og ting, så har hans underfundige smil aldri røpet hvilke prøvelser vi skulle bli utsatt for. Men vi visste også at det han ville arrangere ville gi alle en fair sjanse til å klare et godt resultat.

Takket være ypperlig samarbeid med Per-Egil Berg ble starten avvirket på en grei måte. Allerede her lurte enkelte deltagere på om det var en felle, for fra startstreken og ut ble samtlige deltakere ledet rett mot kjøretningen. Det var innkjøring til torvet der hvor vi hadde utkjøring for løpet!! De som overhodet tenkte over dette, og det var vel ikke mange, trodde kanskje at det var en unntagelse utenom torvtiden – men det er det ikke. Men den sivilklede politimann som stod og så på dette i bakken, har såvidt jeg vet ikke skredet inn, så det ble vel tilgitt for denne gangens skyld.

Jeg vil allerede nå nevne at det i forbindelse med løpet var P. E. Berg m/ familie som utførte den største bragd.

Denne søndagen var sur og kald, og i dette bunnfrosne miljø stod de tappert på post, først 1 time ved starten klamrende med valne fingre om stoppeklokken, og senere i over 3 timer ved innkomsten på Darbu like før vi kom til Kongsberg.

Det var et vakkert syn å se den flotte bilparken som stod side om side klar til edel kappesrid. I tur og orden startet de med 2 min. mellomrom. Konvolutter med løypeanvisning, kjørerregler, kart, kulepenn og kunnskapsprøver som ville gi ekstrapoeng ble utlevert. Det var oppfordring om å kjøre korrekt, da vi kunne regne med at «onkel Politi» kunne skue ned på oss hvor som helst underveis og stille oss på prøve.

Undertegnede hadde jobb som reporter, og fikk denne gang sitte på med Harry Holmgren i bil nr. 11. For å holde ham våken ved rattet hadde jeg med min lille datter Gry på 1 år 11 mnd., og hun sørget for å muntre ham opp med diverse tilrop og ablegøyer. Hver gang han skulle fortelle en skrone, sørget hun for å skravle i munnen på ham, slik at vi aldri fikk høre poenget. Da han kom til sin 4. skrone uten å få kommet til poenget, resignerte han og gav opp. Så kom vi inn på Holmgrens viderverdigheter i Amerika, hvor han har kjørt store flotte saker a la Perry Mason i opptil 130 km/t, og spurte Gry: «Kjører Holmgren råt?» «N-e-i», pep det vesle kryptet, og vognføreren var synlig fornøyd med svaret.

Starten foregikk fra Youngstorget.

Fotos: Erik Nordberg

Store og små var begeistret over middagen på Hotel Gyldenlove, Kongsberg.

Forstepremievinneren Einar Berg m. familie.

Det skal i denne forbindelse være nevnt med en gang at i dette løpet gjennomførte Holmgren en idealtid som lå 2 min. fra det ideelle i løpet av et 4-timers løp uten å lage kunstig stans eller å kjøre omveier. Hvis derfor vinneren av løpet, E. Berg, ikke hadde hatt trouble med sin motor og måtte returnere til Hønefoss, så hadde han ikke fått bedre tid enn Holmgren.

Løypa gikk over Lysaker, Sandvika, Solihøgda, Sundvollen, Vik, hvor det var første post med innlevering av kunnskapsspørsmål og ringkast. Etter å ha tredd 1 av 5 ringer ned på pinnen gikk ferden videre mot neste post, hvor det var ryggeprøve. Det skulle rygges uten å kjøre ned stangen. Holmgren hadde som vanlig ny bil, og visste ikke hvor lang den var bak. Det ble 0 poeng. Rystet over et slikt negativt resultat trev han rattet, bet tennene sammen og konsentrerte seg i stedet om idealtiden.

I peisestuen på Sokna kafé var det stor stemning. Det spraket lystig på peisen, og de glade bilturister ble kvikket opp med kaffe. En trio med Paulsens sønn tryllet frem lystige toner, og det ble en kort kosetund som var inkludert i idealtiden. Men tanken om at vi måtte videre naget oss, og selv om vi skulle ha blitt der litt lenger så måtte vi takke for oss og love at vi gjerne skulle komme snart igjen.

Neste post var Hamremo, hvor den mest krigerske del av denne fredelige konkurranse fant sted. Etter å ha plasert 44 poeng nærmest mulig blinken med et luftgevær kastet vi oss inn i kjøretøyet, og tok peiling på neste post. Ved denne post viste Holmgren også at han, foruten å ha foten på rette pedal også har hjertet på rette sted. Han veivet med armene for å stanse konkurrenten Dahlberg som hadde full fart mot Norefjell. Senere viste det seg at Dahlberg var oppmerksom på posten, men han hadde så sterk fart akkurat der. Han er jo ellers en farlig konkurrent, så han trenger vanligvis ingen hjelp.

Det er ellers et godt tegn at bilfolk vil hjelpe hverandre. Således hindret visstnok også Tore Berg at fru Brita Enersen kjørte feil. Men vi er jo konkurrenter så lenge vi er i løypa!

Det er enkelte deltagere som gjør det motsatte også. Således tok både Harry Kristiansen og Karl L. Johansen feil vei muligens fordi de fulgte etter hverandre. Det sies at de kjørte flere mil for langt.

Tore Christensen, som ble jumbo, tok feil av veien, og havnet visstnok i Hønefoss 2 ganger. Som belønning for dette fikk han som ekstrapremie et slepetau. Det er slike ting som ofte er morsomme i en konkurranse.

Likeledes havnet Karl L. Johansen midt ute på en bro ved Vikersund før han oppdaget at han kjørte mot rødt lys og hadde motgående trafikk mot seg.

Ellers gikk løpet prikkfritt, og det er ikke mulig på kort tid å få med alle de små gjenvordigheter som de enkelte biler opplevde uten å ha vært med i flere biler underveis.

Det var pen kjøring, været var godt bortsett fra tåke enkelte steder og en kjølig fuktig luft som sikkert var en prøvelse for de stakkars postene. Langt ute på en myr stod f. eks. den nest siste posten alene med sine piler og skyteskive. Det var ikke mulig å få øye på ham før vi var 50 meter innpå innhylllet som han var i fuktig tåke.

Så inntok vi Kongsberg, beså oss på Sølvverksmuséet, og kjøttkakene ble inntatt på «Gyldenløve». 101 deltagere satte seg til bords under fortreffelig musikk av den samme trio som spilte på Sokna.

Boye Evensen takket arrangørene for et ypperlig arrangement, og alle var enig med ham. Dessuten må vi tenke på alle positive sider ved slike løp. Her går det sport i det å kjøre hensynsfullt og riktig i trafikken, og her lærer alle hva samarbeid vil si når de er ute på et oppdrag. Resultatet var som følger:

1.	Start nr. 15 - E. Berg	531 pts.
2.	« « 11 - H. Holmgren	521 «
3.	« « 16 - B. Dahlberg	501 «
4.	« « 10 - Anne-Marie Bråten	500 «
4.	« « 20 - Finn Hermansen	500 «
6.	« « 14 - A. Boye Evensen	499 «
7.	« « 12 - Brita Enersen	497 «
8.	« « 21 - Bj. Sætre	495 «
9.	« « 1 - Johny Andresen	490 «
10.	« « 18 - Johnsen	489 «
11.	« « 19 - J. Fuglesang	483 «
12.	« « 4 - Waagene	479 «
13.	« « 17 - T. Velo	475 «
14.	« « 13 - Tore Berg	470 «
14.	« « 2 - Sandstad	470 «
16.	« « 7 - E. Nordberg	467 «
17.	« « 8 - Harry Kristiansen	439 «
18.	« « 9 - Else Skotte	433 «
19.	« « 5 - Tore Eriksen	428 «
20.	« « 6 - K. L. Johansen	395 «
21.	« « 3 - Tore Christensen	369 «

Henning Goborg

Langt fra alminnelig

(Spilt av Geza Ottlik)

♠ E K 4
♥ 9 8
♦ 9 6 5 3 2
♣ E K 9

♠ 8 6 5 2
♥ E K D 10 4
♦ –
♣ 6 4 3 2

Kontrakten er fire hjerter. Vest spiller ut ruter dame, Øst legger återren og De stjeler med hjerter fire. Det er ni sannsynlige stikk, fem trumf, to i spar og to i kløver. Den vanlige, enkle spillemåten er å trekke tre runder trumf i håp om 3-3 fordeling og deretter prøve om det er 3-3 fordeling i en av de sorte farvene. Hvis en av dem sitter snilt og De i tide kan gjette hvilken det er, gir det 13. kortet i den farven det tiende stikk.

Hvordan liker De denne planen?

Ikke noe særlig. Når De tenker den igjennom, blir De klar over at selv om begge motstandere følger tre ganger i trumf og to ganger i sort farve, er De bet hvis en motstander viser renons tredje gang den sorte farven spilles. Ruter kommer tilbake og trekker Deres siste trumf – dermed har De ingen innkomst selv om den andre sorte farven sitter gunstig fordelt. Derfor føler De ingen særlig begeistring for den vanlige spillemåten som forutsetter sjansebetont gjetting. Sannsynligheten for at den skal lykkes er dessuten bare 15 prosent.

Kan De se en bedre plan?

De finner ut at hvis De ikke skal vinne det tiende stikk i sort farve, kan De heller ikke få det i ruter. Det er ikke nok trumf til å godspille farven og samtidig trumfe ut. Dermed trekker De den slutning at tiende stikk må vinnes i trumf.

På hvilken måte kan De få mer enn fem trumfstikk?
Ved å stjele hos blindmann. Etter at De har vunnet ut-

spillet kan De spille ess, konge og liten i en sort farve. Sitter farven og likeså trumfen rundt, er De hjemme. Og selv om den sorte farven sitter 4-2, har De ennå en 50 prosents sjanse til å trumfe det fjerde kortet hos blindemann. De samlede vinneransjansene for denne planen er bare en tanke bedre enn for den vanlige.

Men ennå finnes det en spilleplan – en helt overlegen måte å sikre seg det tiende stikk på. Geza Ottlik fant den da han satt med kortene.

Kan De få øye på den?

Ungareren kom til samme konklusjon som Dem – det tiende stikk måtte vinnes i trumf. Men han stjal ikke på bordet, han stjal på egen hånd – reverse dummy. Det skal innrømmes at diagrammet ovenfor ikke ligner meget på lærebøkens eksempel på denne spillemåten, men straks man ser poenget, er det like lett som Columbi egg. De har allerede trumfet utspillet. Bordet har fire ruter og fire innkomster i sort farve, og egen hånd har fire trumf. De går altså inn på bordet fire ganger og stjeler alle blindemanns ruter med egne trumf. Nå må nieren og återren i trumf på bordet gi Deres tiende stikk. Sannsynligheten for at denne planen skal lykkes, er mer enn 70 prosent.

Dette er et ekstremt, nesten komisk eksempel på reverse dummy.

(Fra Robert Darvas & Paul Lukacs: Kortene på bordet.)

Vaktmesteren vil bevise at en folkevogn er en leketøysbil som må trekkes opp.

Zoologiske haver har eksistert i 3000 år

Kinas keisere, Babylons konger og middelalderens fyrster holdt store menasjerier

For tre tusen år siden, mens våre forfedre jaget ville dyr med bronse våpen, eksisterte det i Kina zoologiske haver, hvor lærde kinesiske vitenskapsmenn ivrig studerte merkelige dyr både fra hjemlandet og fra fremmede verdensdeler.

Den største av de zoologiske havene lå midtveis mellom Peiping og Nanking og ble kalt «Klokskapens have», den var blitt grunnlagt av den første keiser av Chou-dynastiet og fastholdt sitt ry ned igjennom århundrene. Selv mongolene som herjet stygt under sitt innfall i Kina, skånte den.

Fra Kina bredte skikken å holde menasjerier av ville dyr seg til resten av Orienten. Skip fra Tarshish bragte aper og farvestrålende påfugler til kong Salomons palass i Jerusalem. Babylons herskere hadde store parker fulle av aper og dromedarer, elefanter og antiloper, ja, til og med løver som var klippet og frisert, omtrent som franske pudler.

Da Alexander den store hadde erobret Babylon og så alle de ville dyrene der, besluttet han å anlegge en zoologisk have i Europa. Det skulle være den største og prektigste som noen sinne hadde eksistert. Tusener av storviltjegere, fiskere og fuglefangere ble sendt ut til alle deler av hans mektige rike for å fange levende dyr til den nye samlingen. Og da dyrene begynte å strømme inn ansatte han sin gamle lærer Aristoteles til å studere dyrene og beskrive deres liv og vaner.

Alexanders general Ptolemæus fulgte snart sin herres eksempel og anla en lignende dyrehave i Alexandria. For å more egypterne lot han en sjelden, svart kamel fra Baktria med en svart og hvitflekket mann på ryggen, ri gjennom byens gater. Men det forfeilet sin virkning, folk ble redde for kamelen og forarget over den selvsomme rytteren. Ptolemæus ble så ergerlig at han oppga å sende flere dyr til samlingen sin. Men da hadde han alt lagt grunnen til det som skulle bli samtidens største zoologiske have, enda mer storslått enn Alexanders egen.

Alexandrias dyrehave var ikke den eneste i Afrika. Ville dyr ble også holdt i fangenskap i Kartago, og herfra fikk romerne sine første ville dyr. I året 263 før Kristus lot den romerske hærfører Metellus overføre et hundre og to og firti elefanter fra Kartago til Rom som tegn på romernes seier over byen. Imidlertid visste ikke Metellus hva han skulle gjøre med alle disse elefantene da romerne hadde sett dem. Til slutt fant han på å la de arme dyrene jage til døde av bueskyttere.

Dette var begynnelsen til de romerske dyrekampene.

Mange romere holdt også tamme villdyr som husdyr, og det keiserlige menasjeriet – vivarium – kunne framvise en flodhest, den første som noen sinne var sett i Rom. Et særskilt basseng var blitt gravd til den.

Etter det romerske rikets fall anla den østromerske keiser en stor zoologisk have i Konstantinopel. Den inneholdt meget større utvalg av dyr enn havene i de vestlige land, blant annet adskillige kameler. Løvene som var kjent for sin villskap, ble sluppet løs mot korsfarernes fiendtlige hær som angrep byen i 1203. Først i det femtende århundre anla tyrkerne på ny en zoologisk have i Konstantinopel.

Den tysk-romerske keiser Frederik II vakte i middelalderen stor interesse for ville dyr i fangenskap. Han foretok en reise gjennom Tyskland og Italia med et følge av kameler, muldyr og dromedarer, ført av sara-cenere, samt leoparder og aper, temmet av etiopere. Han anla også et leopardstutteri i Neapel, og herfra ble fyrstehoffene i Italia forsynt med dyr. Andre leopardstutterier oppsto, og især det florentinske ble meget ansett. I over to hundre år ble her oppdrettet leoparder som ble skjenket til kongelige gjester, fremmede lands sendemenn og seierrike generaler. Et par som kongen av Aragonia fikk med hjem ble begynnelsen til Spanias første zoologiske have. Florens hadde også grunn til å være stolt av sin løvegård hvor fire og tyve løver passet av tolv afrikanere, var en av datidens store severdigheter. Italias største løvegård tilhørte forresten pavene, i det fjortende århundre var det noen år samlet elleve hundre løver i løvegården i Capitolium.

Pavehoffet ble også regelmessig forsynt med bjørner fra Transsylvania og ulver fra Abruzzi. En gang bragte den portugisiske ambassadør Tristan da Cunha en elefant som presang til pave Leo X fra Portugals konge. På dyretemmernes kommando knelte elefanten høytidelig tre ganger for Hans Hellighet, og deretter oversprøytet den til pavens henrykkelse hele konklavet med vann som den hadde suget opp med snabelen.

Alt Cæsar hadde beskrevet de samlinger av tamme harer, gjess og fugler som de gamle britene holdt for sin fornøyles skyld. Omkring år 1120 anla kong Henrik I en zoologisk have i Woodstock i Oxfordshire. Bestanden omfattet løver, leoparder, kameler, strutser samt et pinnsvin. Det siste vakte især oppsikt, en mann

skrev om det: «det strutter av piler som det kan skyte på sine angripere.» Dyrene ble senere overført til Tower i London, hvor de ikke ble passet særlig godt – byens borgere beklaget seg nemlig over utgiftene til dyrenes pleie og mat. Især var det kostbart å holde løvene – de ble mer og mer forsømt, og i 1436 døde de siste. I 1445 ble imidlertid anlagt en ny zoologisk have som også hadde en rikholdig bestand.

Flere franske konger holdt zoologiske haver. Ludvig XI sendte oppkjøpere utover hele verden for å få levende dyr til menasjeriet sitt i Touraine. Oppkjøperne kom med elg og rein fra Norden og sjiraffer fra Afrika.

Av de senere franske zoologiske haver var Ludvig XIV's i Versailles den mest berømte. Den var monarkiets stolthet, og dyrene ble grundig studert av franske vitenskapsmenn. Under revolusjonen ble haven nesten fullstendig ødelagt, noen dyr rømte ut i skogene nær Paris, andre ble overført til byens botaniske have.

De eldste tyske menasjerier eksisterte i den tyske ridderordens høysete i Marienburg, hvor man i 1408 anskaffet en løve, fem europeiske bisonokser og ti seler – det var begynnelsen til en dyrepark. Keiser Maximilian II opprettet i 1551 en stor dyrepark ved Ebersdorff nær Wien, den dannet grunnlaget for den senere så berømte zoologiske have ved Schönbrunn.

I det nyoppdagede Amerika hadde spanske pionerer funnet store zoologiske haver. I Mexico fant Cortes for eksempel et fugleslott, hvor tre hundre innfødte var sysselsatt med å skaffe mat til tusener av fjærete fanger. Og snart begynte dyr fra den nye verden å dukke opp i Europas zoologiske haver. . . .

Her i Norge har vi aldri hatt noen zoologisk have. Men vårt naboland Danmark har en meget velforsynt dyrepark. Den ble grunnlagt i 1859. Men alt Christian IV hadde adskillige bjørner gående rundt på København slott. Og Frederik III anla et flott menasjeri som blant annet bestod av en løve, to tigrer, en leopard og en gaupe. En del større dyr, så som kameler og dromedarer, stod i stallen på Esrom. . . .

K.

Ing. Qvenild er sluttet

Det er ikke mer enn noen måneder siden at ing. Qvenild feiret sitt 40-års jubileum. Han ble da hyllet både av firmaet og kolleger, men det måtte skje i enkle former da Qvenild var sykepermittert.

Vi gleder oss alle over at han nå er restituert, men beklager at vi ikke lenger får gleden av å se ham daglig i Siemens. Ing. Qvenild har nemlig ønsket å trekke seg tilbake nå, selv om det enda er noen år igjen til pensjonsalderen.

Vi som kjenner KQ vil savne ham. Han har stillet meget store krav til seg selv både når det gjelder arbeidsmengden som når det gjelder hvilke midler som skulle brukes i det ofte vanskelige konkurransebilte. Dessuten alltid hjelpsom. Derfor er han avholdt av kolleger, respektert av konkurrenter.

Ing. Qvenild er et fint menneske i ordets beste forstand og vi i Siemens ønsker at han får nyte sitt otium i mange år, hjemme på Smestad og på den nye hytta. Det er fortjent etter 40 års trofast innsats for firmaet!

P. K.

En mann ved navn Morris Jetson sto fornylig for dommeren i Santa Monica byrett. Han var siktet for sin første trafikkforseelse på 40 år. Dommeren så på Jetson, og sa: – Herr Morris Jetson, De er godt kjent i denne byen som en aktverdig borger med stor sans for veldedighet. De er også kjent som en stor skrythals når det gjelder Deres evne som sportsfisker. Nå dommer jeg Dem til å bevise Deres evne – på en måte som De sikkert vil sette pris på. De skal i kommende uke fiske 50 kilo fisk som De så skal forære til Frelsesarméens herberger.

Redaktøren ønsker
alle lesere og medarbeidere
en riktig god jul
og et godt nytt år!

Medarbeidere i S/T Knut Petersen og Arnfinn Johnsen

Til de ansatte ved Siemens, Trondheim.

Da jeg ved utgangen av september måned i år fratrådte min stilling i Trondheim for å flytte til Oslo, fikk jeg mange gode lykkønskninger og hilsener med på veien.

Dere var også så vennlige som avskjedsgave å gi meg det vakre billedverket «Norge, Land og Folk».

Det er vanskelig for meg å nå dere alle på annen måte enn gjennom Avisen vår. Jeg må derfor her få takke dere for de gode ønskene og for gaven som har gledet meg meget.

La meg også få takke dere for godt kameratskap og vennskap gjennom mange år og for interessant og givende samarbeide som jeg håper vil kunne forsette også i tiden som kommer.

Deres
Thorvald Selmer

Nytt fra Siemenslaget S/T

Vi startet opp høstsesongen med et *medlemsmøte* i Handelsstanden den 25. september, hvor vi kunne by på kåseri om «Bilen før og nu», og dessuten farvelsbilder, naturopptak av Tor-Odd Vist. Etterpå var det kaffe og smørbrød og dans for de cirka 40 fremmøtte.

Høstens første *teaterforestilling* var lystspillet «Boeing-Boeing» som trakk 60 Siemens-ansatte til den 27. september da vi hadde reservert billetter. Stykket var riktig festlig og ga den riktige stemning til høstens største begivenhet, nemlig Studenter-UKA 63, som i år ble en riktig knallsuksess.

Torsdag den 7. november kunne derfor 250 Siemensere innta storsalen i Samfunnet for å se «Kissmett», revyen som var annerledes og som representerer en fornyelse av

studenterrevy-tradisjonen i Trondheim. Revyen er ikke nådig mot dagens velferdsstat og ensretting. Samfunnet blir psykoanalysert, operert, dømt og behørlig begravet, og i sluttscenene vender man tilbake til Adam og Eva for å få en ny og bedre begynnelse på vår sivilisasjon.

Etter revyen kunne man så titte på de andre fornøyelsesetablissementer som huset er fullt av, eller trekke seg tilbake til en av de mange intime barer.

Den sportslige søker naturlig hen til den nye bowlingbanen hvor den liflige klang av fallende kjegler gir gjenglyd langt utenfor huset. Da går det mere stille for seg i kasinoet, hvor spillerne samles om ruletten og det grønne bord hvor croupieren i ulastelig kjole og hvitt skyver jetongs fra taper til vinner med sin lange rake.

Samfunnets livligste sted er utvilsomt Knaushallen som i år var innredet til tysk bierstube med ringende allsang, tyrolerorkester og masser av skummende, duggende, kjølig forfriskende, kildeklare, kjernesunne, kjellerkalde øl.

Som Samfunnets gjester denne kvelden hadde vi alle fått nachspiel-billetter, slik at vi kunne komme igjennom «silingen» kl. 1.00 og fortsatte festen nede i bodegaen til klokken ble både 2 og 3.

Dagen etter var det Y-dag (yngre ingeniørers dag) og de som ikke hadde vært der dagen før tok sitt monn igjen da. Y-dag er vel kanskje UKA's største dag med Galla, AK-dekk, UK-dekk og et kolossalt festhumør. Blant de mange Siemensingeniører på Storsalsgulvet kunne man se både vår nybakte direktør og de 3 like nybakte overingeniører som frisket opp gamle studenteminner fra hine harde dager.

Siemenslaget går imidlertid ikke bare inn for fest, men holder også idrettsaktiviteten igang. Nytt av året er i så henseende *innendørs håndball*, hvor vårt nystartede håndballag utkjemper harde dueller med de mere erfarne bedriftshåndballagene i den flotte nyoppførte Nidarøhallen.

JM

25-års jubileum

Gunnar Wiig må vel sies å være en av firmaets yngste 25-års jubilarer, idet han den 7.12.63 passerte denne milepelen mindre enn 2 måneder etter sin 40-års dag.

Like før julerushet i 1938 var Wiig, som gikk ut av folkeskolen samme året, den heldige blant over 100 søkere som fikk jobben som visergutt for den svimlende lønn av 15,- kroner uka. Det var den gangen hele firmaet holdt til i Schultzgate med direktør Høeg på toppen for de cirka 50 ansatte, hvorav 3 mann på lageret hvor Wiig etter et par år kom inn som lagergutt.

Like etter krigen var det temmelig håpløst med lagerplass og det ble mye kjøring mellom de cirka 10 lagerplassene rundt om i byen. Dette ble bedret i 1948 da lageret flyttet til Røde Brygge ved Bakke bru. Omtrent

samtidig flyttet verkstedet inn i Industribygget hvor Wiig i 1953, etter 10 års kjøring uten uhell, byttet sjåførjobben med stillingen som leder for verkstedlageret.

I 1962 fungerte Wiig som lagerforvalter ved hovedlageret under den hektiske tiden med flytteforberedelser, selve flytteperioden og den første tilpassingstiden på Sluppen. I mars 1963 kom Wiig tilbake til verkstedlageret etter eget ønske og fikk hele flyttesjauen om igjen da verkstedet skulle flyttes fra sine mange tilholdssteder. At det var en travel vinter for Wiig var sikkert, for han holdt akkurat på med innspurten i sin egen husbygging og innflytting oppe på Sverresborg, samtidig som han gikk et arbeidslederkurs om kveldene.

Vi vil i anledning 25-års jubiléet takke Gunnar Wiig for de mange samvittighetsfulle år i firmaets tjeneste, hvor hans gode humør og samarbeidsevne har gledet hans medarbeidere og firmaets kunder, og ønske ham alt godt i de neste 25 år.

JM

Utnevelser

Følgende herrer er med virkning fra 1.10.63 utnevnt til overingeniører:

Ove Drangsholt

Arnfinn Johnsen

Magnar Skjervoy

Vi gratulerer!

Med fotballaget fra Trondheim til Oslo og Tomter

Siden de gjensidige fotballbesøk i 1950 og 51 har det ikke foregått noen sportslig sammenkomst mellom S/O og S/T før man i høst endelig fikk realisert planen om en gjenopptagelse av denne aktiviteten.

Turen ble denne gang avviklet på enkleste og billigste måte ved at firmaet stilte 2 av folkevognkombiene til disposisjon med de faste sjåførene og ved at vi fikk låne Siemenshytta i Oslo.

Vårt eminente fotballag var dessverre ved denne anledning svært reservespekket, idet bare 7 av de faste spillerne turde legge i vei på fredag den 13.

Sjøstad satt bak rattet i den ene sardinboksen med superlaget: Oppmannen Pettersen, Andersen, Knutsen, Kolstad, Husby, Hegstad og Renli, antall hestekrefter ikke kjent, men det manglet ikke på freske fraspark. Bak det andre rattet hadde Grav ansvaret for reserve- laget: Trapnes, Spjøtvold, Odden, Bjerkan, Kristiansen og undertegnede.

Forst ved 3 tiden om natten kunne vi gå gjennom den mørke skogen ved Sinober for å finne fram til Siemenshytta. En vennlig sjel hadde imidlertid sørget for at lyset var tent, så det varte ikke lenge før vi tok den koselige hytta i besittelse og gikk til køys.

Lørdag opprant med strålende vær og etter en enkel frokost kunne vi starte opp med kurs for Tomter, ca. 1 times kjøring fra Oslo, hvor det ventet oss en hjertelig mottagelse av Heggland, Torp og de andre Tomte-

Tomters lag:

1. rekke fra venstre: T. Waglen, G. Håkensen, A. Hagen, K. Ruud og E. Karlsen. 2. rekke: K. Nilsen, T. Bogen, K. Henriksen, S. Pedersen, B. Grav og E. Holstad.

gubbene. Etter en kort og interessant orientering om Vegars fortid, nutid og fremtid ønsket Heggland oss hjertelig velkommen som det første og siste besøk fra S/T ved Vegar fabrikker. At det var det siste besøk var ikke så alvorlig ment, men henspilte bare på navneforandringen den 1/10 i år.

Så ble vi vist rundt på den nyutvidede og nyoppussede fabrikken hvor det nå er over 60 mennesker i arbeid. Siden det bare var undertegnede som var på gamle Tomter ble det en meget interessant omvisning.

På vår rundgang kom vi også innom den lyse montasjeavdelingen hvor de elektriske komponentene ble montert inn i de velkjente varmeviftene som hadde slik voldsom salgssuksess i vinter, slik at produksjonen måtte dobles fra måned til måned. Viftene heter idag Siemens varmevifte med støvfilter, men opprinnelsesstedet er fremdeles det samme.

Etterpå samlet vi oss i kantinen hvor fru Grav bød på boller, wienerbrød og nykokt kaffe. Etter denne materielle forsterkning var det å hoppe i fotballutstyret og begi seg til grusbanen på Tomter hvor Vegars lag var klare til dyst. Det var godt vær under kampen, selv om det blåste litt sjenerende. Det ble en morsom og velspilt kamp som endte med 3-0 for gjestene som hadde fordel av å stille med et yngre lag enn vertskapet. Etter en rask dusj og forbinding av et par forstuede ankler o.l. tok vi farvel med Vegar og svingte ut på veien til Oslo igjen og kunne se tilbake på et meget vellykket og hyggelig besøk ved denne interessante del av Siemens produksionsapparat i Norge som ligger så idyllisk til ved den brusende Hobøl elven ute i Tomter.

Vår avskjedshilsen er «Takk for oss og velkommen til gjensitt i Trondheim til våren».

Fra omvisningen på Tomter.

Trondheims lag: 1. rekke fra venstre: Knutsen, Bjerkan, Trapnes, Odden, Kristiansen. 2. rekke fra venstre: Spjøtvold, Hegstad, Pettersen, Andersen, Renli, Husby og Kolstad.

Oslos lag. 1. rekke fra venstre: W. Berntsen, T. Eriksen, J. Jonsen, J. Hyving. 2. rekke: T. Martinsen, F. Wang, Y. Eoleng, S. Jørgensen, T. Ekbråten, T. Hyving og K. Vårly

Det var ikke stort mer enn tiden og veien igjen til vi skulle stille på Voldsløkka mot S/O. Vi tok oss allikevel tid til en middagsstopp ved Bilhjulet restaurant ved Gjersjøen.

Vel fremme på Voldsløkka ble vi ønsket velkommen av et opplagt og dessverre lite reservespekket S/O lag som kunne innby til dyst på en riktig fin og stor gressbane. Kampen ble riktig spennende og tempoet var stort, både løperekke og forsvaret viste gode takter.

Etter at S/O hadde fått det første målet var det lenge spennende med en utligning som hang i luften og et par ganger smalt det i treverket, men det gikk ikke og resultatet ble 2-0 for S/O.

Men som de gode tapere vi var kunne vi konstatere at dagens resultat med dryge ekstraomganger var seier med 3-2.

Etter kampen kunne vi også her si mange takk for oss og ønske velkommen på gjensitt.

Siden vi er inne på fotballen så la oss ta med resultatet av årets bedriftsserie i fotball. Det var i år med ialt 43 lag i 2 divisjoner og Siemenslaget avsluttet som nr. 2 i 1. divisjon på samme poengsum som vinneren og uten et eneste tap i sine kamper.

Selv om det var et par mål som manglet på seriemesterskapet i år var laget svært fornøyd med årets innsats i bedriftsserien.

En av grunnene til flere uavgjorte kamper i slutten av sesongen er at installasjonsavdelingen nå har ca. 150 mann i arbeid i Mo i Rana. Dette har imidlertid resultert i at Siemens/Mo i Rana fra våren stiller med eget lag i bedriftsserien der oppe.

Jean Michelet.

Gratulerer!

70 år

50 år

11.10.63.

Pensjonist Birger Johansen.

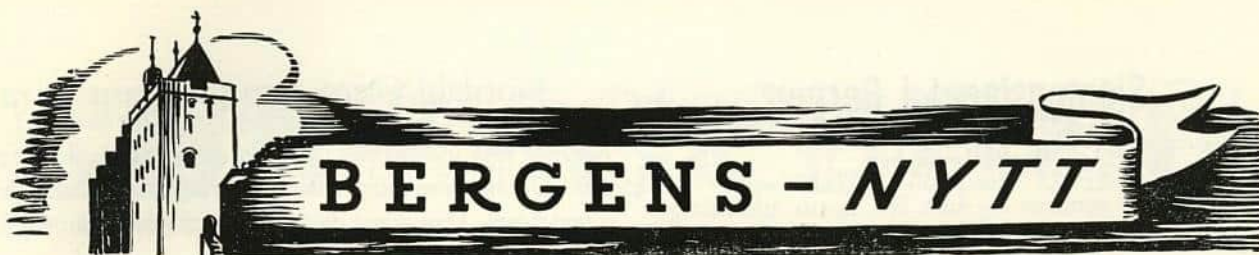
12.10.63.

Verkstedarb. Konrad Solem.

Vi ønsker alle leserne
God Jul og et godt nytt år!

Siemens Norge A/S,
Trondheim

Medarbeider i S/B Bjarne Lyngvær - Fotos: Jan Gismervik

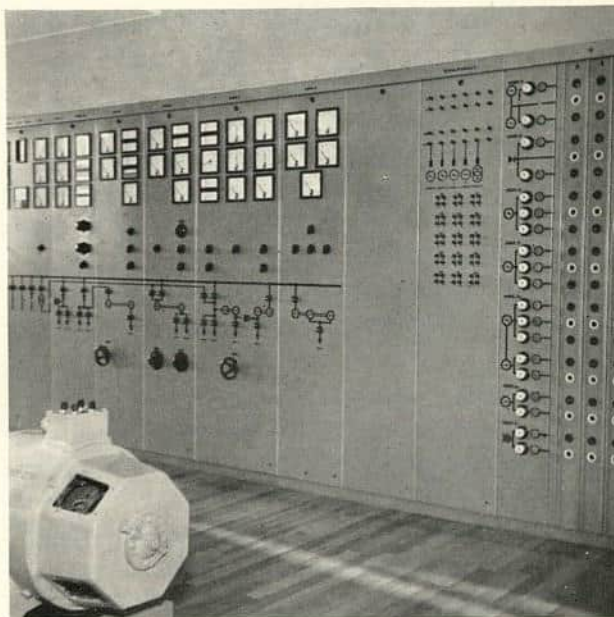
Medfølelse

En av våre medarbeidere, som er med og fintråler distriktet, var så uheldig at bremsen sviktet etterat han forlot bilen, så den havnet i Sognefjorden.

Enkelte av våre herværende kunder opptrådte etterpå, som de gode bergensere de var, som konsulenter for vår meget nedslåtte representant i forbindelse med kjøp av ny bil.

Han ble anbefalt et skilt med «Siemens går til sjøs.» Deretter å utstyre bilen med svømmeføtter og livbelte. I bagasjerommet fant konsulentens plass til påhengsmotor. Og til syvende og sist: «Ta leder med så du kommer opp på kaien. Og glem ikke å innregistrere hos havnefogden. Ta med Froskemannsutstyr.»

Vår representant mottok denne form for spøk med sitt vanlige gode humør.

Samnanger fabrikker

Tysse i Samnanger er en av de virksomheter i tekstilbransjen her vest som teller med. Damene våre kjenner sikkert «Safa» strømper.

I forbindelse med et større nybygg, har vår spesielle Samnanger-representant beregnet belysningen og solgt armaturene.

Vi viser et foto i forbindelse med utvidelsen og de nye belysningene.

Bergen tekniske skole

har flyttet inn i nybygg i høst. I bygget er foruten skole også Bergens elektrisitetsverks lager og verksted. For Bergen tekniske skole har vi levert til Elektrolaboratoriet Kraftforsyningsaggregater inklusiv hoved- og kontaktortavle samt 2 krysskoblingstavler og arbeidsplass-tavler.

Over ser De foto av hovedtavlen og krysskoblingstavlen.

Fru Pedersen sto og snakket med nabofruen, og fortalte blant annet at hennes datter, Solveig, skulle på biltur med en ung mann.

– Men, fortsatte hun, jeg vet ikke om jeg tør slippe henne avsted for mannen er både pen og farlig.

– Det er vel ingen fare, mente nabofruen, for de har jo sikkerhetsbelter.

Så var det mannen som gikk i søvne som mente at det gav ham både hvile og mosjon samtidig!

Siemenslaget i Bergen

Fotballgruppen

ble etablert i sommer og fikk den største tilslutning i laget. Med firmaets lave gjennomsnittsalder var der mange som nylig hadde trukket seg tilbake som aktive fra bergensklubbene. Om der blant disse vil vise seg å være noen bedrifts-«Kniksen», får vi se neste sesong. Muligheten skulle være til stede, og vi håper på bra resultat blant storeguttene i bedriftsgruppen for fotball.

Sjakk

Den 6/11-62 ble der startet en sjakkgruppe i Bergen og E. Falch ble valgt som oppmann. For at flest mulige skulle bli innviet i det edle spill, ble der foretatt sjakkundervisning året ut.

I en turnering, som startet 14/1-63, startet 8 deltagere. Turneringen gikk over fire kvelder med 2 spill hver kveld.

De beste ble:

1. premie E. Falch 6 1/2 poeng
2. » S. Bøe 6 »

I nybegynnerklassen ble K. Jensen best med 4 poeng.

En høstturnering starter i november, og etter den skal mesteren i Bergen kåres.

Sjakkgruppen her er interessert i å komme i kontakt med de øvrige sjakkspillere i Siemens, slik at konkurransen kan utvides ved f. eks. postsjakk.

Ingeniør Øivind Rønn ble ansatt som installasjonssjef i Bergen fra 1/9-63.

Nordahl Grieg som gymnasiast

Allerede som gymnasiast i Bergen skrev Nordahl Grieg dikt. Og han mestret alt som 16-åring den vanskelige sonetteform. Han skrev da også dikt til Bjørnson.

Her er det:

Det er en dag om våren. Solen skinner
og blomsterhvit og dufttung hæggen står,
mens bleke skyer over himlen spinder
sitt lette slør. Men midt i denne vår
det vælder som et sagte sus av minder
til fjerne tider mine tanker går.

Jeg tænker på ham som har ryddet og pløiet
den dypeste fure i åndslivets jord.

Og Bjørnsons skikkelse stiger for øiet
en vårdag på Hop mens det spirer og gror,
det kraftige hodet er bakoverbøiet
han står blott og stirrer – taus, uten ord. –

Villheten ser han hvor furuen raker
kroket og trodsig fra åsryggens rand,
stilheten ser han hvor skyernes flaker
speiler sig ned i det solblanke vand.
Arbeidet ser han, – en nyryddet aker
i maidagens solskin – å, nei for et land!

Kathrine Zimmer Aurell forteller om sin klassekamerat Nordahl Grieg: – En dag vi gikk ned hovedtrappen på skolen og hadde ærestavlen foran oss, gjorde han et kast med hodet og sa:

– Der ska eg og sitte en gang.
Og han kom dit også!

Vi her blant de syv fjelle ønsker samtlige lesere av avisen

en hyggelig jul
og vel møtt til ny innsats i 1964!

For barna:

En julekveld i trollkongens fjell

Snøen falt fin og hvit over skog og mark, og langt nede fra bygdeveien lød det dombjelleklang. Øverst oppe i åsen lå en liten stue, og helt dit hørtes den herlige bjelleklangen. Ja, nå kom det riktige juleværet. Hele skogen var dryssende hvit og på de åpne markene sopte snøen seg sammen til digre faner.

Johan og Ellinor hørte hjemme i den lille stua og nå sto de utenfor døren og spente på seg skiene. De hadde fått lov av mor å gå ned til bygdeveien for å møte far som var nede hos handelsmannen for å gjøre juleinnkjøp, mens mor var hjemme for å gjøre alt i stand til julekvelden. Selv om stua var liten så var det mangt og meget som skulle gjøres. Renskur og fint var det på gulvene og foran ovnen lå frisk ener og duftet deilig.

Snart etter dro de to nedover heia. Store var de ikke, men skiene kunne de bruke, skal jeg si dere. Veien gikk gjennom en tykk skog også, men Johan var godt kjent, så han gikk først. Men hvordan det var eller ikke var så må snøstormen ha forvirret ham for etter en stunds forløp visste han nemlig ikke hvor han skulle ta veien. Da stanset de begge to og lyttet, for jamen lød det ikke dombjelleklang, og det syntes de var rart, for her i svarte skogen var det ingen kjørevci. Spør om de ble overrasket da de fikk se en fin slede komme kjørende imot dem med en svart diger hest foran, og den brøytet seg frem i ville skogen så småbuskene knakk. Men du store verden, det som verre var i sleden satt det tre troll som var både store og stygge å se på «Hei og hypp min hest, svint deg til vår julefest» skrek trollene i kor.

Plutselig fikk de øye på Johan og Ellinor og da stanset de hestene. Så tok de begge barna med seg opp i sleden og i fykende fart bar det gjennom skogen så snøføyka stod om dem. Der hvor sleden ikke kom frem på grunn av trærne kjørte de ut i luften og over berg og ur bar det så det sang og klang.

Johan og Ellinor sutret av ren redsel, men trollene bare hysset på dem og sa at dette slettes ikke var noe farlig. Men redde var de likevel, og det var det jo ikke noe rart i, må du vite.

.Hei og hypp min hest, svint deg til vår fest, skrek trollene igjen.

Dette endte sikkert ikke godt og hva ville vel far og mor si når barna ikke kom hjem, men Johan begynte å

tenke roligere. Det var best å se tiden litt an.

Snart stanset hesten sitt ville løp og da barna så seg om ble de rent forunderlig til mote. En vegg i et gulaktig fjell åpnet seg og inn sprang hesten med sleden og alle sammen. Nei, og nei, her var det vel rart og gildt. De glemte rent å være redde, for de var kommet inn i fjellet til selveste trollkongen. Julekvelden samles alle troll fra øst og vest, fra sør og nord på den hele jord til fest hos trollkongen. Og der kan du tro det går for seg. Her var det pyntet til fest på trollfolks vis. Midt på gulvet i den svære hulen sto en veldig gran som var pyntet med de rareste saker og kurver Johan og Ellinor noen gang hadde sett. Og i kurvene var det alskens trolldom og rariteter. Det var bjeller og mye mer, av gull og sølv og øverst i toppen en ønskestjerne du ser. . .

Midt på gulvet lyste en veldig varme og over den hang det en stor gryte hvor julegrøten ble kokt. Og den gryten passet selve trollkjerringen på, og hun var den eldste av alle sammen, så hun så ut som en trerot, så krokete var hun. Hun mumlet alt i ett: «Ka, ka, ka, julegrøt det skal vi ha.» Trollgrøt er det rette ordet, og den skal settes nå på bordet. . . .

Johan og Ellinor ble livende redde igjen da et stort troll kom bort til dem.

.Ikke vær redd meg, brummet trollet med grovmålet sitt. – I kveld gjør ikke et troll en katt fortred, for vi feirer jul vi med. Vi har tatt dere med hit til oss

for at dere skal leke litt med trollungene her og lære dem slike leker som menneskene kan.

Og så ble Johan og Ellinor modige med ett, for de skjønnte at trollene ikke ville dem noe vondt. Så kom en masse trollunger stormende inn i hulen og de sang så det klang i veggene og så var trollfesten i det rare fjellet i full gang. Trollungene så med undring på menneskebarna, men stortrollet forklarte at i kveld skulle de få lære mange nye leker og da ble det stor stas, kan du vite. For trollunger er unger de også.

Johan og Ellinor ble ivrige med ett. De lærte trollungene å gå rundt juletreet og synge. Først sang de: Så går vi rundt om en enebærbusk, enebærbusk, tidlig en mandags morgen. . . .

Trollungene syntes det var alle tiders moro med alt det rare som er i den sangen. De vasket og rullet tøy så det var en fryd og se. For sånt hadde de aldri vært med på før. Så lærte de Bro, bro brille, og deretter å selge lerret og mange flere av de lekene som dere alle sammen kan, men som var helt nye for ungene i trollfjellet.

De voksne lo så trolltårene trillet som bekker og alt var lutter stas og glede.

. . . Ja, det var mye til barn, sa stortrollet, da det hadde ledd fra seg. Så satte de seg til bordet for å spise trollgrøten. . . Det skal dere ikke ha gjort for ingenting, Johan og Ellinor, for så moro har trollungene våre aldri hatt det før.

Stortrollet klappet i hendene, og inn kom verdens største julenisse med en sekk så gild og full at det tindret i alles øyne.

I den sekken skal jeg si dere det var mye rart. Johan og Ellinor fikk gaver de også, og det var sannelig ikke småtterier.

Johan fikk en stjerne og den var slik at han kunne ønske seg en fin ting hver julekveld, og Ellinor fikk en saks av rent gull som var slik at bare hun klippet i luften ble det de fineste ting hun kunne tenke seg.

. . . Og så, sa selve stortrollet, . . . nå får vi kjøre dere hjem igjen, så mor og far ikke blir redde for dere.

Så var det avskjed i lange baner og ønsker om god jul og litt etter satt de i den fine sleden og den svære hesten satte av sted i full sprang.

Jeg skal si det varte ikke lenge før de var hjemme, og hesten stanset bare et øyeblikk, så for den videre i vinterkvelden og dombjellene sang i skogen med sølvklang.

Da Johan og Ellinor kom inn i stuen ble det stas, for mor og far skjønnte ikke hvor de hadde vært så lenge, men de ville ikke tro det de fortalte, men da Ellinor tok gullsaksen og klippet en fin kjole til mor i julepresang frø selve luften, da måtte hun jo tro på det enten hun ville det eller ei.

Den vesle morkne stua øverst i åsen vokste og ble til en stor gård som var så gild at det lyste lang lei av den. For Johan hadde ønskestjernen og Ellinor hadde gullsaksen, så ingen ting manglet der i gården. Og de levde lenge og lykkelige, men de glemte aldri julekvelden i trollkongens fjell.

E. K.

Personalia

25 års jubileum

Den 10.10.1963 feiret Reidar Bøhle 25-års jubileum i firmaet. Han begynte i 1938 på lageret i Rosenkrantz-gaten 11, og ble senere flyttet til Amtmann Meinichs-gate 15, hvor han siden har arbeidet på inngående eks-pedisjon.

Bøhle er en meget opptatt mann, da denne ekspedisjon omfatter alle vareleveringer til vårt firma samt reparasjoner og returer. Men selv om Bøhle har et stort arbeidspress er han alltid blid og hyggelig og i godt humør, og han er meget avholdt av sine kolleger.

Jubilanten har vært medlem av firmaets byggelag, og har sitt eget hus på Oppsal, som opptar en god del av hans fritid. Men han får likevel tid til å dyrke sine interesser for friluftsliv, skiløping og jakt.

Vi gratulerer ham post festum med jubileet.

25 års jubileum

Montør Thorleif Holtan feiret den 26.11.63 sitt 25 års jubileum i Siemens.

Han var først ansatt ett år ved installasjonsavdelingen, og ble så overført til Sterkstrømverkstedet.

Her har Holtan deltatt i mange slags arbeider, men i de senere år har han vesentlig vært opptatt med reparasjon av pumper, et arbeid han utfører med stor dyktighet, og vi betrakter ham nå som vår spesialist på dette området. Post festum ønsker vi Holtan til lykke med jubileet og med årene som kommer!

O. Iv.

OJ

Gratulerer!

75 år

17.10.63.
Pensjonist Bernt Abild

50 år

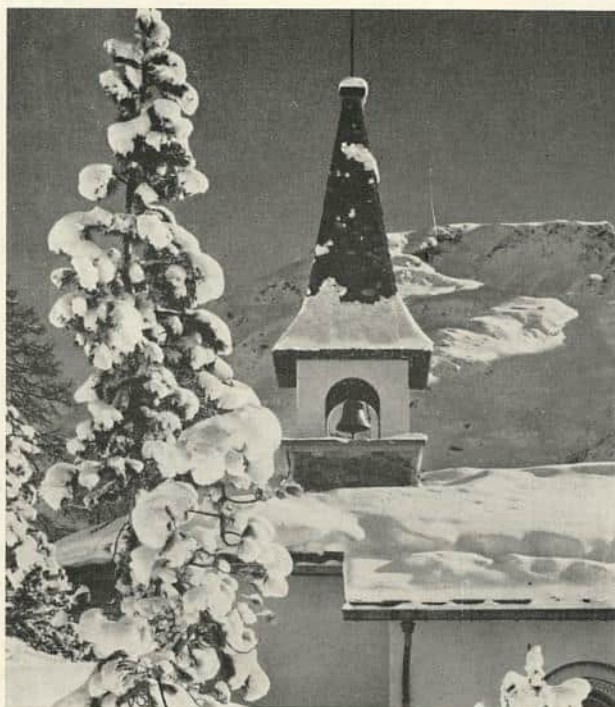

2.11.63.
Rengj.hjelp Ronaug Amundsen

50 år

11.12.63.
Lagerekspeditor Olaf Olsen

Uten kildeangivelse er ettertrykk av avisens artikler forbudt.